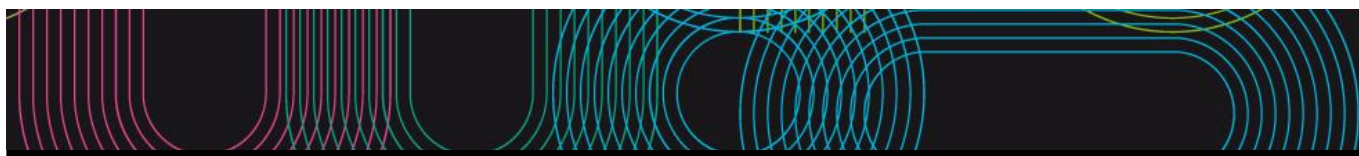

TABLA DE ERROS

Lugar do erro	Descrición
Apartado de titulación 'Guía'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, líña: 189]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Guía'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, líña: 197]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found

E. U. de Enfermería (Meixoeiro)

(*)

(*)

Guía

(*)

Grado en Enfermería

Asignaturas

Curso 1

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
V52G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
V52G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
V52G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
V52G140V01104	Enfermería comunitaria I	1c	6
V52G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
V52G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
V52G140V01107	Fundamentos de enfermmería	2c	9
V52G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
V52G140V01201	Introdución á enfermmería clínica	1c	6
V52G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V52G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V52G140V01204	Enfermería clínica I	1c	9
V52G140V01205	Enfermería clínica II	2c	6
V52G140V01206	Enfermería comunitaria II	2c	9
V52G140V01207	Xestión de enfermmería	2c	6
V52G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
V52G140V01301	Enfermería clínica III	1c	6

V52G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
V52G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
V52G140V01403	Inglés para profesionais da saúde	1c	6
V52G140V01404	Prevenición de riscos laborais no ámbito sanitario	1c	6
V52G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
V52G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
V52G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Asignatura	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	V52G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	FB	1	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacintoluis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición general	A materia de Anatomía Humana céntrase en explicar aos alumnos as estruturas macroscópicas e microscópicas que forman o noso organismo. Para iso, dividiuse a materia en base aos principais aparellos que compoñen a nosa economía. Por iso, os obxectivos xerais que se lle solicita ao alumno son: Identificación e coñecemento das estruturas do corpo humano. Comprender as bases moleculares das células e dos tecidos. Identificar as partes do noso corpo, así como a súa relación con estruturas afíns.			

Competencias		
Código		Tipología
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe		Competencias
Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.		CE1
Capacidade de análise e síntese		CE1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.		CG3 CE1

Contidos	
Tema	
1-CITOLOXÍA	MEMBRANA PLASMÁTICA CITOPLASMA ORGANELAS NÚCLEO CELULAR DIVISIÓN CELULAR
2-EMBRIOLOXÍA	XENERALIDADES ECTODERMO MESODERMO ENDODERMO
3-HISTOLOXÍA	UNIÓNS INTERCELULARES ESPECIALIZACIÓNS CELULARES TIPOS DE TECIDOS: A-EPITELIAL B-CONJUNTIVO C-MUSCULAR D-NERVIOSO REPARACIÓN HÍSTICA MEMBRANAS CORPORAIS
4-CONCEPTOS DE ANATOMÍA HUMANA	4.1 CONCEPTOS BÁSICOS 4.2 POSICIÓN ANATÓMICA 4.3 PUNTOS DE REFERENCIA
5-APARELLO LOCOMOTOR	5.1 ÓSOS 5.2 MÚSCULOS 5.3 ARTICULACIÓNS

6-SISTEMA CARDIOCIRCULATORIO	6.1 CORAZÓN: Pericardio, miocardio, endocardio, válvulas. Sistema de conducción. Arterias e veas coronarias. 6.2 ARTERIAS do corpo humano e as súas ramas. 6.3 VEAS do corpo humano e as súas ramas.
7-APARELLO RESPIRATORIO	NARIZ FARINGE LARINX TRAQUEA BRONQUIOS PULMÓN TERMINOLOXÍA
8-APARELLO DIXESTIVO	8.1 TUBO DIXESTIVO 8.2 GLÁNDULAS ANEXAS
9-APARELLO XENITO-URINARIO	9.1 APARELLO XENITAL 9.1.1 APARELLO XENITAL MASCULINO. 9.1.2 APARELLO XENITAL FEMININO.
10-SISTEMA ENDOCRINO	9.2 APARELLO URINARIO XENERALIDADES HIPOTÁLAMO HIPÓFISIS TIROIDES PARATIROIDES SUPRARRENALES HORMONAS SEXUAIS PÁNCREAS ENDOCRINO HORMONAS PARACRINAS
11-ÓRGANOS DOS SENTIDOS	XENERALIDADES VISTA OIDO OLFACTO GUSTO TACTO
12- SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO	12.1 SISTEMA NERVIOSO CENTRAL 12.2 SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO 12.3 CÉLULAS DEL SISTEMA NERVIOSO
13. LA SANGRE	XENERALIDADES SERIE VERMELLA SERIE BRANCA PLAQUETAS FORMACIÓN DE CÉLULAS SANGUÍNEAS HEMOSTASIA E COAGULACIÓN

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	108	178

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Sesións en sala de demostracións con estudo de modelos anatómicos desmontables, atlas, etc. Todo iso para a localización precisa das partes do corpo humano. Búsqueda bibliográfica, desenvolvemento dun tema e posta en común do mesmo. Entrega dun traballo ó remate do seminario.
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas, con explicacións dos conceptos teóricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo.

Avaliación

Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Avaliación continua en todos os seminarios.	20
Lección maxistral	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias e coñecementos.	80

Otros comentarios sobre la Evaluación

La no asistencia a los seminarios conllevará la pérdida de la nota que generan éstos. Segunda convocatoria: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada en los siguientes porcentaxes: Examen: 80% (preguntas cortas, preguntas tipo test e preguntas de verdadeiro ou falso). Seminarios: 20% (preguntas verbales ó alumnado o día dos seminarios coa nota correspondente).

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC. La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Tórtora-Derrickson, Principios de anatomía y fisiología, 15ª, Panamericana, 2018,

Thibodeau-Patton, Anatomía y fisiología, 9ª, Elsevier, 2016,

Frank H. Netter, Atlas de anatomía humana, 6ª, Elsevier, 2015,

John T. Hansen, Netter. Cuaderno de anatomía para colorear., 2ª, Elsevier, 2014,

Bibliografía Complementaria

Marieb, Anatomía y Fisiología Humana, 9ª, Pearson, 2010,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Psicología				
Asignatura	Psicología: Psicología			
Código	V52G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	FB	1	1c
Lengua	Galego			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Barreiro Sorribas, Cesáreo			
Profesorado	Barreiro Sorribas, Cesáreo González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	cbarreiro@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro/index.php/es/			
Descrición general	A asignatura de Psicología ten como obxectivos, describir o marco conceptual da enfermación psicosocial, en xeral. A identificación dos fenómenos psicosociais e de habilidades básicas de comunicación eficaz. Pretende outorgar aos alumnos as actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica. Para elo, estudia os aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde e describe as fases do desenvolvemento evolutivo do individuo. Seu estudo tamén se centra en describir as fases do desenvolvemento humano dende o punto de vista psicosocial e o manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven no seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG17	Realizar cuidados de enfermación baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e súas relacións coa enfermidade.	CB1 CB2 CB4 CB5 CG4 CG7 CG8 CG9 CE9 CE10 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT11
Ser capaz de aplicar o pensamento científico á vida cotiá e laboral.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG11 CG17 CE12 CE14 CT3 CT4 CT9

Contidos

Tema

Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial.	Introducción, Evolución dos cuidados dos aspectos psicosociais de enfermaría. Importancia do estudio das ciencias psicosociais. Introducción Modelo biolóxico ou médico. Modelo psicodinámico ou psicanalítico. Modelo interpersoal. Modelo conductual. Modelo existencial humanista. Modelo cognitivo. Modelo sistémico. Modelo sociolóxico ou sociocultural. Introducción. Sustrato biolóxico da conducta. Ritmos circadianos: sono e vixilia. Aplicación nos cuidados de enfermaría
Identificación dos fenómenos psicosociais.	Perspectiva Holística da persona. Dimensión intelectual. Introducción. Valor adaptativo da aprendizaxe e a memoria. Aprendizaxe. Memoria. Relevancia do estudio da aprendizaxe e a memoria. Introducción ao orixen da motivación. Motivación intrínseca e extrínseca. Disposición motivacional do paciente. Aplicación nos cuidados de enfermaría. Motivación do/a enfermeira no desenrolo da súa profesión. Introducción. Concepto e Compoñentes da emoción. Funcions das emocións. Dimensións da experiencia emocional. Aplicación dos cuidados de enfermaría.
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	Introducción Concepto de comunicación. Axiomas da comunicación humana. Diferencias entre comunicación e linguaxe: a especificidade da linguaxe humana. Desenrolo da linguaxe na etapa infantil. Aplicación nos cuidados de enfermaría. Actitudes básicas dos profesionais sanitarios. Sistemas para mellorar as habilidades de comunicación co paciente. Conclusións
Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	Introducción. Perspectiva holística da saúde. Alguns conceptos holísticos de interese. Perspectiva holística e cuidados de enfermaría. Aspectos psicosociais dos cuidados. A enfermidade e a hospitalización. A ansiedade e o estrés como compoñentes básicos do enfermar. Aspectos psicolóxicos da dolor. As pérdidas e o proceso de doo. Métodos alternativos para mellorar o benestar do paciente. Técnicas relacionais en enfermaría. A relación enfermeiro/a-paciente. Aspectos psicosociais do paciente cirúrxico, do paciente crónico, e do paciente terminal. O paciente ingresado nunha unidade de cuidados especiais.
Aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde.	Procesos psicolóxicos: atención e percepción. Requisitos para a percepción do mundo externo. Factores que inflúen na percepción. Percepción de síntomas e sufrimento. Percepción social. Percepción de control. Aplicación nos cuidados de enfermaría.
Fases do desenrolo evolutivo.	Infancia. Teorías do desenrolo. Evolución do neno. Experiencias de hospitalización. Adolescencia. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría. Edad adulta. Etapas y características de vida adulta. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría. Personas Maiores, etapas e características. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría.
Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial.	A persona como unidade de relación. Consideracións psicosociais básicas. As relacións interpersoais. Valores e creencias. Formación das actitudes e procesos de cambio. A relación intrapersonal. O autocuidado como estratexia para o crecemento persoal. Técnicas para desenrolar os recursos persoais. A familia e formas familiares. Sistemas sociais de apoio. A familia como sistema. Life-events, crises e homeostasis familiar. Ciclos evolutivos e familia. A familia atípica. Outras estruturas dos roles parentais. Factores de risco e familias en crise. O/A enfermeiro/a nos grupos. Os grupos, técnicas grupais en enfermaría. O liderato e a capacidade de influir. O liderato en enfermaría. O equipo de enfermaría como grupo de traballo.
Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.	Introducción e marco conceptual da violencia de xénero. Definición. Perfil do acosador-agresor. Perfil da vítima. Inicio do proceso. Descrición do proceso da violencia de xénero. Consecuencias para a vítima. Prevención e educación para a igualdade.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	8	22	30
Presentación	3	13	16
Traballo tutelado	1	17	18
Titoría en grupo	3	0	3
Lección maxistral	54	100	154
Probas de resposta curta	4	0	4

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo. Pódense levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios ou resumos de lecturas. Trátase dunha actividade autónoma do/dos estudante/s que inclúe a búsqueda e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da asignatura para asesoramento/desenrolo de actividades da asignatura e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Todos os alumnos que o necesiten, serán atendidos puntualmente para as explicacións sobre a organización, execución e exposición dos traballos

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Abordanse contidos teóricos de maneira práctica e participativa. Por elo e fundamental a asistencia ao mesmo e realizar os exercicios individuais ou grupais durante a sesión de 2 horas. Faráse role-playing, ver vídeos didácticos, lectura de casos ou debates guiados. A nota de cada seminario será de 0-2 puntos.	20	CG11 CE10 CE12 CT9
Presentación	Exposición por parte do/a alumno/a ante o docente e un grupo de estudantes do traballo realizado	10	CB2 CB3 CB4 CT1 CT2 CT3
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios	10	CG4 CG7 CG8 CG9 CG17 CE9 CE14 CT1 CT2 CT3 CT11

Otros comentarios sobre la Evaluación

Os alumnos que desexen subir a nota da asignatura poderán facelo mediante un traballo que consistirá nun comentario sobre a lectura dun libro ou unha película dunha lista que facilitarán os profesores.

Para o examen de xullo manteñense as porcentaxes da cualificación na nota final. A información relativa á data do exame, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Lilienfeld, S. y Lynn, S., PSICOLOGIA, una introducción, 2011, Pearson

Morrison, V. y Bennett, P., Psicología de la Salud, 2008, Pearson Prentice Hall

Pinel, John P. J., Biopsicología, Pearson, 2012

Llor, B. y otros, Ciencias Psicosociales Aplicadas a la Salud, 1995, Interamericana McGraw-Hill

Chalifour, J., La relación de ayuda en cuidados de Enfermería, 1994, GG Editores S.A

Cibanal, Juan, Interrelación del profesional de Enfermería con el paciente, 1991, Doyma

Amigo Vázquez, I y otros, Manual de Psicología de la Salud, 2003, Pirámide

Fromm, Erich, El arte de amar, 2004, Paidós Ibérica

Huxley, Aldous, Un mundo feliz, bolsillo, 2014

Damasio, Antonio, El error de Descartes, Destino, 2013

Frankl, Viktor E, El hombre en busca de sentido, Herder, 2013

Slater, Lauren, Cuernos entre locos, Alba editorial, 2006

Ressler, Robert K, Dentro del monstruo, Alba editorial, 2010

Kubler-Ross, Elisabeth, La rueda de la vida, Zeta bolsillo, 2008

Wiseman, Richard, Rarología, Temas de Hoy, 2009

Sacks, Oliver, Los ojos de la mente, Anagrama, 2011

Gigerenzer, Gerd, Decisiones intuitivas, Ariel, 2008

Luca de Tena, T, Los renglones torcidos de Dios, Planeta, 2005

Watzlawick, P., El arte de amargarse la vida, Herder, 2013

Watzlawick, P., Lo malo de lo bueno, Herder, 1994

Porter, R., Breve historia de la locura, Turner, 2003

Rubia, F. J., El cerebro espiritual, Fragmenta, 2015

Colegio oficial de Psicólogos, www.cop.es,

psicodoc.copmadrid.org/psicodoc.htm,

www.psiquiatria.com/,

[\(http://peliculassobrepseudologia.blogspot.com.es/](http://peliculassobrepseudologia.blogspot.com.es/),

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bioquímica: Bioquímica**

Asignatura	Bioquímica: Bioquímica			
Código	V52G140V01103			
Titulación	Grado en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	1c
Lengua	Castellano			
Impartición				
Departamento	Departamento de la E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Diz Chaves, Yolanda María			
Profesorado	Diz Chaves, Yolanda María			
Correo-e	yolandadiz@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NO PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria I				
Asignatura	Enfermería comunitaria I			
Código	V52G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	1	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición	O estudo desta materia permitirá identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas da contorna general			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade	• saber
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos	• saber • saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade	
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde	• saber • saber facer
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte	
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser

CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de manexar o concepto de saúde-enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CG8 CG9 CG10 CG11 CG16 CG17 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Ser capaz de aplicar o Metodo epidemioloxico e os Modelos causais

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG3
CG8
CG9
CG10
CG11
CG16
CG17
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

TEMA1. CONCEPTO DE SAÚDE E ENFERMIDADE	1.1 Concepto ecolóxico. 1.2 Determinantes de saúde 1.3 Niveis de prevención 1.4 Saúde comunitaria 1.5 Enfermaría de saúde publica
TEMA 2.EPIDEMIOLOXIA	2.1 Marco conceptual e evolución historica 2.2 Método epidemiolóxico 2.3 Estudos epidemiolóxicos 2.3.1 Estudos descritivos. 2.3.2 Estudos de cohortes e caso-control. 2.3.4 Estudos experimentais: ensaio clínico. 2.3.5 Estudos de probas *diagnósticas. 2.4 Teoria da causalidade. Modelos causalS 2.5 Medidas de frecuencia de enfermidade: incidencia e prevalencia. 2.6. Medidas de efecto e medidas de impacto.
TEMA 3. DEMOGRAFÍA SANITARIA	3.1 Concepto. 3.2 Demografía estática. 3.3 Movementos demográficos.
TEMA 4. SAÚDE AMBIENTAL E *ECOLOGIA	1. Augas de consumo. 2. Augas residuais. 3. Residuos sólidos. 4. Contaminación ambiental.

TEMA 5. EPIDEMIOLOGÍA DAS ENFERMEDADES TRANSMISIBLES

- 5.1 Bacterias
 - 5.1.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.
 - 5.1.2 Bacterias *gram (+) e *gram (-).
 - 5.1.3 *Micobacterias e outras bacterias.

- 5.2 Os virus
 - 5.2.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.

- 5.3 Outros patóxenos
 - 5.3.1 Parásitos.
 - 5.3.2. Priones.

- 5.4 Esterilización

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	14	22
Lección maxistral	40	84	124
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates, etc., realizados por relatores de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a realizar polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Eventos científicos	De forma personalizada ou mediante email

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Asistencia e *participación nas diferentes actividades que leven a cabo. Inclúen traballos realizados sobre as materias da materia, presentados ou non de forma oral.	30	
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas con respostas *múltiples	70	

Otros comentarios sobre la Evaluación

CONSULTAS.

Os alumnos poden facer as consultas persoalmente durante as titorías ou por correo electrónico na seguinte dirección: victor.delcampo.perez@sergas.es victor.delcampo.perez@sergas.es

METODOLOXÍA:

As actividades docentes realizaranse a través de clases teóricas e seminarios específicos sobre técnicas demográficas ou epidemiolóxicas.

EXAMES:

Considerarase de especial importancia na avaliación do alumno, a participación en clase.

A avaliación e conseguinte cualificación do alumno levarase a cabo mediante o sistema de avaliación global por curso, integrándose nesta avaliación a participación en clase, os traballos monográficos de os houber e as notas dos exames.

Ao remate do curso académico realizarase un Exame Final para todos os alumnos.

O exame farase por escrito e constará de preguntas de elección múltiple. Cada pregunta conterá cinco opcións distintas, das cales só unha será correcta. Cada pregunta ben contestada suma 1 punto. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada. As preguntas non contestadas nin suman nin restan.

Nos exames de preguntas de elección múltiple (test), os alumnos deben contestar as preguntas nas cuadrículas de resposta, e non se avaliará ningún tipo de resposta nin comentario no resto do exame.

Debido á dificultade que supón ser equitativo para todos os alumnos na resolución das dúbidas formuladas nos exames, máxime cando os alumnos se reparten en varias aulas, non se responderán as cuestións formuladas durante os exames, senón despois dos mesmos, na revisión.

>Na convocatoria de xullo farase un examen do mesmo tipo que o descrito previamente. Para a cualificación final desta convocatoria sumarase a nota do examen (60%) e a dos seminarios feitos durante o curso (40%). La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

pagina web INE y IGE,

Pagina web saude publica conselleria sanidade,

Navarro, Salud Publica, Salvat

Piedrola, Medicina Preventiva y Salud Publica, McGraw-Hill

Sanchez Moreno, Enfermeria comunitaria, McGraw-Hill

Mandell, Enfermedades infecciosas,

de la Rosa, Microbiología CC de la Salud, 3ª Edición, Elsevier

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Psicología: Psicología/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisiología: Fisiología				
Asignatura	Fisiología: Fisiología			
Código	V52G140V01105			
Titulación	Grado en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	FB	1	2c
Lengua	Castellano			
Impartición				
Departamento	Departamento de la E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	Bravo Amaro, Marisol González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacintoluis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descripción general	La asignatura de Fisiología Humana se basa en el estudio de las funciones que rigen nuestro organismo. El cuerpo está formado por células, estas a su vez forman tejidos, los tejidos a su vez forman órganos, estos forman aparatos y, a su vez estos componen los sistemas que mantienen el cuerpo vivo. Será el estudio de cada uno de estos niveles, y su relación entre sí, lo que servirá de base a la hora de estructurar la asignatura. Por ello, el objetivo general que se le solicita al alumno es: Conocer e identificar las funciones de las principales estructuras que componen el cuerpo humano, así como su relación con estructuras afines.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	• saber hacer
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	• saber hacer
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	• Saber estar /ser
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	• Saber estar /ser
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.	• Saber estar /ser
CE1	Conocer y identificar la estructura y función del cuerpo humano. comprender las bases moleculares y fisiológicas de las células y los tejidos	• saber • saber hacer
CE9	Conocer los procesos fisiopatológicos, sus manifestaciones y los factores de riesgo que determinan los estados de salud y enfermedad en las diferentes etapas del ciclo vital.	
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	• Saber estar /ser
CT2	Capacidad de organización y planificación	• Saber estar /ser
CT3	Capacidad de gestión de la información	• Saber estar /ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber hacer • Saber estar /ser
CT7	Razonamiento crítico	• Saber estar /ser
CT9	Adaptación a nuevas situaciones. Iniciativa y espíritu emprendedor. Creatividad	• Saber estar /ser
CT11	Sensibilidad hacia temas medioambientales	• Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje	
Resultados de aprendizaje	Competencias

Ser capaz de comprender cuál es la función normal de los distintos aparatos y sistemas del organismo normal	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de adquirir los conocimientos fundamentales sobre los mecanismos que regulan las funciones de los distintos órganos y sistemas	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CE9 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contenidos

Tema	
1/ Introducción a la fisiología.	Introducción a la Fisiología
2/ Fisiología celular e histológica y sistema inmune.	FUNCIONES DE MEMBRANA PLASMÁTICA TIPOS DE TRANSPORTE DE MEMBRANA DIVISIÓN CELULAR
3/ Fisiología renal y líquidos corporales.	FUNCIÓN RENAL FILTRACIÓN REABSORCIÓN SECRECIÓN REGULACIÓN DEL VOLUMEN URINARIO FORMACIÓN DE LA ORINA
4/ Fisiología sanguínea y cardiovascular.	GENERALIDADES HEMOSTASIA Y COAGULACIÓN GRUPOS SANGÜÍNEOS
5/ Fisiología respiratoria.	VENTILACIÓN PULMONAR VOLÚMENES Y CAPACIDADES INTERCAMBIO GASEOSO TRANSPORTE GASEOSO REGULACIÓN DE LA RESPIRACIÓN ENVEJECIMIENTO DEL APARATO RESPIRATORIO
6/ Fisiología digestiva.	INGESTIÓN SECRECIÓN PROPULSIÓN DIGESTIÓN ABSORCIÓN DEFECACIÓN MECANISMOS REGULADORES DE LA SECRECIÓN Y DE LA DIGESTIÓN HORMONAS DIGESTIVAS ENVEJECIMIENTO DEL APARATO DIGESTIVO
7/ Fisiología endocrina.	GENERALIDADES HORMONAS: SECRECIÓN Y REGULACIÓN EN: HIPOTÁLAMO HIPÓFISIS TIROIDES PARATIROIDES SUPRARRENALES GÓNADAS PÁNCREAS ENDOCRINO

8/ Fisiología del aparato locomotor.

FUNCIONES DEL HUESO
FUNCIONES DEL MÚSCULO
FUNCIONES ARTICULARES
TIPOS DE MOVIMIENTOS ARTICULARES
PROPIOCEPCIÓN

9/ Neurofisiología.

FISIOLOGÍA DE LAS CÉLULAS DEL SISTEMA NERVIOSO
FISIOLOGÍA DEL SISTEMA NERVIOSO CENTRAL
FISIOLOGÍA DEL SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección magistral	70	120	190
Seminario	8	27	35

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Lección magistral	Sesiones de clases expositivas con explicaciones de los conceptos teóricos.
Seminario	Sesiones con videos que muestran la fisiología cardiovascular. Sesiones en las cuales el alumno/a expone con su grupo de trabajo un tema en profundidad, sujeto a debate.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Seminario	Sesiones con videos que muestran la fisiología cardiovascular. Sesiones en las cuales el alumno/a expone con su grupo de trabajo un tema en profundidad, sujeto a debate.
Lección magistral	Clases expositivas de conceptos teóricos

Evaluación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Evaluación continua en todos los seminarios.	20	
Lección magistral	Evaluación global del proceso de aprendizaje y la adquisición de competencias y conocimientos.	80	

Otros comentarios sobre la Evaluación

La no asistencia a los seminarios conllevará la pérdida de la nota que generan éstos.

Segunda convocatoria: a evaluación del proceso de aprendizaje se hará en base a un examen, con el mismo formato que la convocatoria que tiene suspensión. Estará basada en los siguientes porcentajes: Examen: 80%. Seminarios: 20%.

Más información de cómo llevar a cabo la cualificación de la materia, el contenido del examen, los tipos de preguntas y su ponderación en la plataforma FAITIC. La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direccuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Thibodeau G. A y Patton K. T., Anatomía y fisiología, 9ª, Elsevier, 2016,
Tórtora G. J. y Derrickson, B., Principios de anatomía y fisiología, 15ª, Panamericana, 2018,
Stanfield, C. L., Principios de fisiología, 4ª, Pearson, 2011,
Costanzo, L. E., Fisiología, 5ª, Elsevier, 2014,
Mulroney, S. E., Netter. Fundamentos de fisiología, 2ª, Elsevier, 2016,

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería clínica I/V52G140V01204
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Estadística: Estadística/V52G140V01106
Fundamentos de enfermería/V52G140V01107
Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadística: Estadística				
Asignatura	Estadística: Estadística			
Código	V52G140V01106			
Titulación	Grado en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	2c
Lengua	Castellano			
Impartición	Gallego			
Departamento	Departamento de la E.U. de Enfermería (Meixoeiro) Departamento de la E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Salgado Barreira, Ángel			
Profesorado	Salgado Barreira, Ángel Vilán Crespo, Luís			
Correo-e	angel.salgado.barreira@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descripción general	La Estadística juega un papel fundamental en el desarrollo de la Ciencia, siendo uno de los pilares del método científico en sus fases empírica e interpretativa. La variada naturaleza de la investigación en las Ciencias de la Salud hace que la aplicación del método científico y las técnicas estadísticas resulten imprescindibles en este campo. Los profesionales sanitarios, y en particular el personal de enfermería, manejan habitualmente una gran cantidad de datos (mediciones de laboratorio, antropométricas, informes sobre pacientes, ensayos clínicos, etc.) que requieren un tratamiento apropiado para que resulten realmente informativos y de utilidad. En este escenario, los métodos estadísticos permiten resumir, analizar y evaluar esta información facilitando y apoyando científicamente la toma de decisiones.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	• saber hacer
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	• saber • Saber estar /ser
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	• Saber estar /ser
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	• Saber estar /ser
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.	• saber hacer
CG6	Aplicar las intervenciones de la enfermería en la evidencia científica y en los medios disponibles	• saber hacer
CG16	Ser capaz de utilizar los sistemas de información sanitaria	• Saber estar /ser
CE8	Aplicar las tecnologías y sistemas de información y comunicación de los cuidados de salud.	• saber hacer
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	• Saber estar /ser
CT2	Capacidad de organización y planificación	• Saber estar /ser
CT3	Capacidad de gestión de la información	• Saber estar /ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber hacer • Saber estar /ser
CT7	Razonamiento crítico	• Saber estar /ser
CT9	Adaptación a nuevas situaciones. Iniciativa y espíritu emprendedor. Creatividad	• Saber estar /ser
CT11	Sensibilidad hacia temas medioambientales	• Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje	
Resultados de aprendizaje	Competencias

Saber identificar, plantear y resolver un problema estadístico. Conocer los fundamentos de la probabilidad y las medidas utilizadas para describir, resumir, comparar, y estimar la información	CB1 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CT2 CT3 CT4 CT9 CT11
Ser capaz de adquirir elementos de juicio crítico para valorar la su utilización en la resolución de problemas y toma de decisiones en las Ciencias de la Salud	CB2 CB4 CG6 CG16 CE8 CT1 CT4 CT7
Ser capaz de aplicar las tecnologías y sistemas de información y comunicación de los cuidados de la salud (TIC)	CB1 CG16 CE8 CT2 CT3

Contenidos

Tema	
Introducción a los métodos estadísticos en ciencias de la salud	Introducción a la estadística Estadística descriptiva Inferencia estadística
Variables aleatorias.	Caso discreto Caso continuo
Estadística descriptiva.	Estadística y Método científico en Ciencias de la Salud. Poblaciones, Muestras y Variables. Estadísticos, gráficos y estudios descriptivos.
Nociones básicas de probabilidad y modelos de distribuciones	Tipos de sucesos y Probabilidad Distribución Poisson Distribución Binomial Distribución Normal
Introducción las técnicas de inferencia estadística	Planteamiento de los problemas de estimación puntual y estimación de regiones de confianza Contrastes de hipótesis estadísticas
Series estadísticas de dos caracteres	Regresión Correlación lineal
Tecnologías de la información y de la comunicación	Redes de computación Tecnologías para el tratamiento de la información Las tecnologías de la información y de la comunicación en ciencias de la salud Seguridad y privacidad de la información en ciencias de la salud. Manejo de datos clínicos.
Tecnologías para el tratamiento de la información.	Las herramientas informáticas de mayor difusión. Las soluciones de las aplicaciones basadas en la web. Naturaleza de la información electrónica. Registro, organización, tratamiento e intercambio de datos empleando soluciones basadas en el ordenador. Elaborar, publicar y compartir documentos mediante herramientas On-line disponibles en la Internet.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	2	2	4
Lección magistral	32	40	72
Estudio de casos	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Seminario	8	8	16
Prácticas autónomas a través de TIC	2	17	19
Pruebas de respuesta corta	2	0	2
Práctica de laboratorio	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías	
	Descripción
Actividades introductorias	Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado y a presentar la materia.
Lección magistral	Exposición de los contenidos de la materia por el docente.
Estudio de casos	Exposición de los contenidos de la materia por el docente.
Resolución de problemas de forma autónoma	Descripción: prácticas autónomas. Aplicar la realización de actividades prácticas variadas relacionadas con los contenidos de la materia. Ejercicios prácticos a través de las TIC. Simulaciones a través de las TIC. Trabajo autónomo del alumnado Objetivo: adquirir las destrezas, conocimientos, aptitudes y actitudes recogidos en los contenidos de la materia mediante la interacción con los sistemas y recursos informáticos disponibles. Utilizar programas y recursos informáticos tanto del ámbito profesional como genéricos.
Seminario	Entrevistas que el alumno mantiene con el profesorado de la materia para asesoramiento/desarrollo de actividades de la materia y del proceso de aprendizaje.
Prácticas autónomas a través de TIC	Descripción: prácticas autónomas. Aplicar la realización de actividades prácticas variadas relacionadas con los contenidos de la materia. Ejercicios prácticos a través de las TIC. Simulaciones a través de las TIC. Trabajo autónomo del alumnado Objetivo: adquirir las destrezas, conocimientos, aptitudes y actitudes recogidos en los contenidos de la materia mediante la interacción con los sistemas y recursos informáticos disponibles. Utilizar programas y recursos informáticos tanto del ámbito profesional como genéricos.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Prácticas autónomas a través de TIC	Durante todo el curso estará abierto un foro en la plataforma FaiTic para que los alumnos puedan consultar cualquier duda relacionada con las prácticas de TIC. Dentro de la plataforma FaiTIC está disponible el mail del profesorado para cualquier duda.
Resolución de problemas de forma autónoma	Durante todo el curso estará abierto un foro en la plataforma FaiTic para que los alumnos puedan consultar cualquier duda relacionada con la resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma. Dentro de la plataforma FaiTIC está disponible el mail del profesorado para cualquier duda. Existe un horario de tutorías presenciales con el profesor, el horario de las mismas se detalla al principio del curso.
Seminario	Durante los seminarios, en los que el grupo se dividirá en cuatro subgrupos de no más de 15 alumnos, se presta una atención personalizada al alumnado y su evolución.
Estudio de casos	Durante todo el curso estará abierto un foro en la plataforma FaiTic para que los alumnos puedan preguntar o comentar cualquier duda relacionada con el estudio de casos. Dentro de la plataforma FaiTIC está disponible el mail del profesorado para cualquier duda. Existe un horario de tutorías presenciales con el profesor, el horario de las mismas se detalla al principio del curso.
Pruebas	
	Descripción
Práctica de laboratorio	Durante todo el curso estará abierto un foro en la plataforma FaiTic para que los alumnos puedan preguntar o comentar cualquier duda relacionada con las pruebas prácticas. Dentro de la plataforma FaiTIC está disponible el mail del profesorado para cualquier duda. Existe un horario de tutorías presenciales con el profesor, el horario de las mismas se detalla al principio del curso.

Evaluación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Prácticas autónomas a través de TIC	Realizar todas las prácticas guiadas propuestas, presentándolas en el tiempo y forma establecidos y estar calificadas, todas ellas, como aptas. Asistir y participar en las actividades presenciales mostrando actitud positiva en todo momento.	17	

Resolución de problemas de forma autónoma	Realizar todas las prácticas autónomas propuestas, presentándolas en el tiempo y forma establecidos y estar calificadas, todas ellas, como aptas. Asistir y participar en las actividades presenciales mostrando actitud positiva en todo momento.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9
Pruebas de respuesta corta	Prueba que incluye preguntas cerradas de respuesta alternativa combinadas con preguntas de respuesta corta relacionadas con los contenidos de la materia. El alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades y responder brevemente a las cuestiones planteadas.	33	CB1 CB2 CB5 CG6 CT1 CT2 CT4 CT7 CT9 CT11
Práctica de laboratorio	Prueba que incluye actividades, problemas o casos a resolver similares a los planteados en las prácticas propuestas durante el curso. El alumnado debe responder a la actividad propuesta, plasmando de manera práctica los conocimientos adquiridos de la materia. La superación de esta prueba podrá compensar la calificación insuficiente de la evaluación continua de las actividades de carácter práctico.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Otros comentarios sobre la Evaluación

FORMATO DE Las PRUEBAS

- Pruebas de respuesta corta. Prueba que incluye preguntas cerradas de respuesta alternativa combinadas con preguntas de respuesta corta relacionadas con los contenidos da materia. El alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades y responder brevemente a las cuestiones formuladas. (en las preguntas tipo test, 3 mal pueden restan el valor de una bien)

- Pruebas prácticas, de ejecución. Pruebas de ejecución de tareas reales y/o simuladas. Prueba que incluye actividades, problemas o casos a resolver semejantes a los presentados en las prácticas propuestas durante o curso. El alumnado debe responder a la actividad propuesta, plasmando de manera práctica os conocimientos adquiridos da misma.

EVALUACIÓN DE JULIOEl procedimiento de evaluación en la convocatoria de Julio será el incluso con el *empleado en la convocatoria de mayo. A los alumnos que tengan completadas las actividades de evaluación continuada durante las clases teórico-prácticas se le mantendrá esta nota en la convocatoria de Julio.

ALUMNOS QUE NO ASISTAN La CLASE Y/O NO LLEVEN A CABO Las ACTIVIDADES DE EVALUACIÓN CONTINUADAEl alumnado que no completen la evaluación continuada tendrán derecho a presentarse los exámenes de mayo y/o julio pero habían precisado tener una nota de 7 o superior tanto en la prueba teórica como práctica para aprobar la asignatura.

CONVOCATORIA FIN DE GRADOEl alumnado que lo precise tendrá derecho a presentarse la convocatoria de fin de carrera (meses de octubre o noviembre). El formato de esta prueba será el mismo que en las convocatorias de mayo y julio. La prueba consistirá en una parte teórica de preguntas test y de respuesta corta y una parte práctica de resolución de problemas.

FECHAS DE Los EXÁMENES del curso 2018-2019La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direccuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Francisca Ríos Díaz y Julia Warnberg, Bioestadística, 2ª, Paraninfo, 2014, España

Miguel A. Martínez-González, Bioestadística Amigable, 2ª, Díaz de Santos, 2009, España

Bibliografía Complementaria

J. Sentís, H. Pardell; E. Cobo; J. Canela, Bioestadística, 3ª, Elsevier Masson, 2003, España

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, Interpretación fácil de la Bioestadística, 3ª, Elsevier Saunders, 2009, España

Argimon Pallas, José María y Jiménez Villa, Josep, Métodos de investigación clínica y epidemiológica, 2ª, Elsevier España, 2004, España

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Metodología de la investigación/V52G140V01401

Trabajo de Fin de Grado/V52G140V01407

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de enfermería				
Asignatura	Fundamentos de enfermería			
Código	V52G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	OB	1	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descripción general	El profesional de enfermería deberá saber identificar, integrar y relacionar el concepto de salud y los cuidados desde una perspectiva histórica, para comprender la evolución del cuidado de enfermería. Comprender, desde una perspectiva ontológica y epistemológica, la evolución de los conceptos centrales que configuran la disciplina de enfermería, así como los modelos teóricos más relevantes, aplicando la metodología científica en el proceso de cuidar, desarrollando los planes de cuidados correspondientes. Aplicar el proceso de enfermería para proporcionar y garantizar bienestar, calidad y seguridad a las personas atendidas. Iniciar al alumnado en la metodología del Proceso de Atención de Enfermería (PAE) y en las taxonomías enfermeras que en la actualidad se están utilizando. Y fomentar al alumnado un espíritu crítico y de integración para el trabajo en equipo.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría	• saber facer

CE16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de coidados correspondentes	• Saber estar / ser
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaje	Competencias
Saber as teorías e modelos da enfermaría	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CE16 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG5 CG6 CG8 CG14 CG15 CG17 CE15 CE17 CE18 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
MÓDULO I: Cuidados desde una perspectiva histórica.	Tema 1: Historia de la enfermería. Tema 2: Los cuidados enfermeros a través de los tiempos. Nacimiento de la enfermería profesional.

MODULO II: Conceptos que configuran la disciplina enfermera. Teorías y modelos de enfermería.

Tema 1: Enfermería profesional. Función de la profesión de enfermería.
Tema 2: Modelos y teorías en enfermería. Elementos fundamentales de la disciplina enfermera: persona, entorno, salud, enfermería.
Tema 3: Modelos y cuidados de enfermería más representativos.
Tema 4: Modelo de necesidades de Virginia Henderson.

MÓDULO III: Aplicación de la metodología científica en el proceso de cuidar. Desarrollo de los planes de cuidados correspondientes. El proceso enfermero para proporcionar bienestar, confort, seguridad a las personas atendidas. Patrones funcionales de salud.

Tema 1: Proceso de Atención de Enfermería. Metodología científica y razonamiento clínico
Tema 2: Etapas del PAE (Proceso de Atención de Enfermería)
2.1. Etapa de Valoración
2.2. Diagnósticos enfermeros. Taxonomía NANDA
2.3. Planificación. Taxonomía NOC. Taxonomía NIC
2.4. Ejecución del plan de cuidados
2.5. Evaluación

MÓDULO IV: Principios que sustentan los cuidados básicos. Técnicas y procedimientos que configuran los cuidados básicos.

Tema 1: La unidad del paciente
Tema 2: Tipos de cama hospitalaria
Tema 3: Constantes vitales
Tema 4: Administración de medicación
Tema 5: Necesidades humanas y cuidados básicos, Respiración
Tema 6: Necesidades humanas y cuidados básicos, Alimentación
Tema 7: Necesidades humanas y cuidados básicos, Hidratación
Tema 8: Necesidades humanas y cuidados básicos Eliminación Urinaria
Tema 9: Necesidades humanas y cuidados básicos, Eliminación Intestinal
Tema 10: Necesidades humanas y cuidados básicos, Movilidad/Actividad
Tema 11: Necesidades humanas y cuidados básicos, Descanso y Sueño
Tema 12: Necesidades humanas y cuidados básicos, Termorregulación
Tema 13: Necesidades humanas y cuidados básicos, Higiene
Tema 14: Necesidades humanas y cuidados básicos, Comunicación

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	108	178

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodología docente

	Descripción
Seminario	Trabajo en profundidad sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
Lección maxistral	Clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar exercicios ou traballos que han de realizar os estudantes de forma colectiva.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte del profesorado.
Seminario	Trabajo en profundidad sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais

Avaliación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Examen	80	
Seminario	Seminarios	20	

Otros comentarios sobre la Evaluación

La no asistencia a los seminarios conllevará la pérdida de la nota que generan éstos. La evaluación de JULIO estará basada en los siguientes porcentajes: Examen: 80%. Seminarios: 20%. La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

ALFARO-LEFEVRE, R., Aplicación del Proceso de Enfermería, 5ª, Elsevier, 2007, Elsevier

BERMAN, et al., Fundamentos de Enfermería, 9ª, Pearson, 2012, Pearson

BULECHEK, G., Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC), 6ª, Elsevier, 2014, Elsevier

JOHNSON, M. et al., Interrelaciones NANDA, NIC e NOC: Diagnósticos enfermeros, Resultados e Intervenciones, 2ª, Harcourt-Mosby, 2007, Harcourt-Mosby

KOZIER & ERB, Fundamentos de enfermería, Volumen 1 y 2, Pearson, 2013, Pearson

MOORHEAD, S., Clasificación de resultados de enfermería (NOC). Medición de resultados en salud., 5ª, Elsevier, 2014, Elsevier

NANDA Internacional., Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación, Elsevier, 2015-2017, Elsevier

SMITH, S. F., Técnicas de enfermería clínica (de las técnicas básicas a las avanzadas), Pearson, 2009, Pearson

Bibliografía Complementaria

BERMAN, et al., Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica, 8ª, Pearson, 2008, Pearson

CARPENITO, L., Diagnóstico de Enfermería: aplicaciones a la práctica clínica, 9ª, Interamericana, 2002, Interamericana

FERNANDEZ FERRIN, C et al., Enfermería Fundamental., Masson, 2000, Masson

HENDERSON, V., La naturaleza de la Enfermería. Reflexiones 25 años después., Masson, 1999, Masson

LUÍS RODRIGO, M. T., Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica., 8ª, Masson, 2008, Masson

MARRINER TOMEY et al., Modelos y teorías en enfermería, 7ª, Mosby, 2011, Mosby

MARTÍNEZ MARTÍN, M et al., Historia de la Enfermería, 2ª, Elsevier, 2011, Elsevier

NIGHTINGALE, F, Notas sobre enfermería, Salvat, 1990, Salvat

POTTER, P. e PERRY, A., Fundamentos de Enfermería. (2 vol.), 5ª, Harcourt, 2001, Harcourt

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Estadística: Estadística/V52G140V01106

Fisiología: Fisiología/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Psicología: Psicología/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma moderno: Inglés técnico				
Asignatura	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	V52G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	2c
Lengua	Inglés			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Rostron , Anthony			
Profesorado	Rostron , Anthony			
Correo-e	ajrostron@uvigo.es			
Web	http://www.english-online.es			
Descrición general	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de desenvolver habilidades necesarias para a realización de presentacións *científicas a un nivel avanzado	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT11

Saber comprender plenamente os requisitos de *MRC para a publicación *científica e familiarizarse cos materiais de referencia necesarios para a escritura *científica de forma clara e comprensiva. O nivel *mínimo de habilidades será de acordo co marco internacional *B2

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG16
CE8
CT1
CT2
CT3
CT7
CT9
CT11

Contidos

Tema

1. Expresión oral no *ambito sanitario.	1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación.
2. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas).	2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.
3. Saber redactar literatura *científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed.	Conocer las reglas del AMA

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	97	97
Presentación	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descripción
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.
Presentación	Clases prácticas onde se levarán a cabo exercicios para desenvolver a exposición na clase maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Presentación	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor.
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor

Avaliación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Presentación	Presentación de una tema científica de 20 minutos mínimo.	80	
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Convocatoria de Julio: Misma evaluación que en la convocatoria previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Anthony Rostron, Archivos PDF con los contenidos del curso., 1,

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introducción á enfermaría clínica				
Asignatura	Introducción á enfermaría clínica			
Código	V52G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	2	1c
Lengua Impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	rafael.vazquez.gallardo@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira coñecementos xerais sobre o enferm humano, antes da aprendizaxe pormenorizada das enfermidades que se adquirirá nas materias de Clínica. Estudaranse as potenciais causas de enfermidade, os mecanismo polos que actúan de forma nociva (patogenia) e os trastornos que se producen na función dos órganos e sistemas (fisiopatoloxía). Tamén se introducirán os diferentes procedementos de enfermaría e estudarase o soporte vital básico e avanzado.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitir medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.	• saber
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer

CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG12 CG16 CE2 CE9 CE28 CE29 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG12 CE18
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas	CG6 CG14 CE2 CE9 CE28 CE29

Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios

CG9
CG14
CG17
CG18
CE2
CE9
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos

CE2
CE29
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

Tema 1. Causas de lesión celular

- Patoloxía do envellecemento
- Patoloxía inducida por tóxicos
- Patoloxía tumoral
- Patoloxía da herdanza
- Outras causas de lesión

Tema 2. Valoración e diagnóstico de signos e síntomas de enfermidade

- Dor. Tipos e características. A dor abdominal, torácico, cefalea e dor facial, lumbalxia.
- Calafríos e febre
- Síncope e convulsións
- Vertixe
- Alteracións da conciencia (confusión, estupor, coma)
- Disnea
- Tose e hemoptisis
- Cianosis e ictericia
- Edema. Ascitis
- Náuseas e vómitos
- Perda/ganancia de peso
- Alteracións do hábito intestinal
- Hemorraxias
- Alteracións do ritmo cardíaco e da tensión arterial

Tema 3. Introducción a patoloxía

- Recordo fisiolóxico e introducción a patoloxía
- Aparello respiratorio
- Aparello circulatorio
- Aparello nefroureinario
- Sistema endocrinolóxico

Tema 4. Valoración de enfermaría do paciente ambulatorio, ingresado e en urxencias

- Valoración xeral
- *Anamnesis
- Recordo da valoración de constantes vitais
- Exploración física por órganos e sistemas

Tema 5. Electrocardiografía e outras técnicas afíns. Monitorización hemodinámica. Parada cardiorrespiratoria

- Seminario de interpretación ECG
- Arritmias cardíacas de atención urxente
- Monitorización

Tema 6. A obtención de mostras analíticas e o seu procesamento	- Mostras de sangue - Mostras de ouriños, feces, esputos - Aspirados - PAAF. Biopsias - Outras mostras biolóxicas menos frecuentes - Análises de laboratorio máis frecuentes con cada tipo de mostra
Tema 7. O paciente con traumatismo	- Mecanismos de lesión - Tipos de fracturas - Avaliación. *Monitorización - Traumatismo cranial - Traumatismo de medula *espinal e pescozo - Traumatismo torácico - Traumatismo abdominal - Traumatismo facial
Tema 8. Vendaxes, inmovilización e traslado de pacientes	- Xeneralidades de vendaxes: material, tipos, complicacións - Vendaxes de fixación - Vendaxes de compresión - Vendaxes de inmovilización - Vendaxe funcional - Taller de vendaxes - Traslado de pacientes intra e extrahospitalarios: transporte no hospital e a outro centro, ambulancias paramédicas, transporte aéreo, preparación do paciente
Tema 9. Material específico de asistencia prehospitalaria de urxencias	- A asistencia prehospitalaria urxente - Respiradores de transporte - Material de monitorización - Material de transporte
Tema 10. Produtos sanitarios	- Definición - Clasificación - Normativa
Tema 11. Métodos complementarios diagnósticos	- Clasificación e descrición - Coidados - Complicacións

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	38	82	120
Seminario	4	12	16
Estudo de casos	3	3	6
Obradoiro	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.

Avaliación

	Descripción	Calificación Competencias Evaluadas
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	5
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.	5
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. A asistencia e atención activa valorará a calificación do alumno	10
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	60

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para a avaliación de xullo gardarase a nota de seminarios, obradoiros e sesión maxistral.

Farase una proba de resposta curta que puntuará o 80 % da nota final.

La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Brunner y Suddarth, Enfermería Médico-Quirúrgica, 12ª, 2013

Jamieson, Procedimientos de enfermería clínica, 5ª, 2008

Sheehy, Manual de urgencia de enfermería, 6ª, 2007

Morillo, Asistencia prehospitalaria urgente, 1ª, 2007

Swearingen, Manual de enfermería médico-quirúrgica, 6ª, 2008

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Asignatura	Ética e lexislación			
Código	V52G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	2	1c
Lengua	Galego			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición general	Son múltiples os dilemas éticos que encontran os profesionais da enfermaría nas súas tarefas diarias. A través do desenvolvemento da materia preténdese que o estudiantado coñeza os criterios de índole ético e as disposicións de dereito positivo aplicables para que poidan exercer con responsabilidade a súa profesión. O estudiantado de enfermaría deberá estar disposto á defensa da persoa no seu dereito á saúde, respectando a dignidade humana, sen discriminacións. Deben saber, que no exercicio da profesión adquire o compromiso moral de contribuir ao benestar social no medio ambiente onde desenvolva o seu traballo, debendo estar en continua formación profesional, aberta aos avances científicos que contribúan á mellora da calidade de vida das persoas. Debe coñecer, que adquire cos seus actos unha responsabilidade profesional ante a persoa san ou enferma e ante a sociedade.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber facer • Saber estar / ser
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría	• saber
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• saber facer
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• saber facer • Saber estar / ser
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir capacidades para aplicar os principios da bioética e os valores éticos	CE49 CE50 CE52
Ser capaz de realizar unha análise ética e deseñar e resolver casos	CE11 CE12 CE48

Contidos	
Tema	
I.- ETICA E BIOETICA	1.1 Definición de ética e moral. 1.2 A Bioética e a súa fundamentación. 1.3 Principios éticos. 1.4 Ética no século XXI

II.- RELACIÓN DA ETICA CON OUTRAS FORMAS DO SABER

2.1 Ética e antropoloxía Ética e socioloxía.

2.2 Éticas contemporáneas:
Relativismo
Multiculturalismo
Cosmopolitismo
Humanismo
Feminismo

III.- A BIOÉTICA NO EXERCICIO PROFESIONAL

3.1 Código deontolóxico
3.2 Coidados ao final da vida
3.3 A Confidencialidade
3.4 Ética na prescripción
3.5 Obxeción de conciencia
3.6 Seguridade e ética: a dor
3.7 Os Comités de ética.

IV.- LEXISLACIÓN E ENFERMARIA

4.1 Lei 41/2002, de 14 de novembro: dereitos e deberes dos pacientes. Consentimiento informado.

4.2 Lei de protección de datos.

4.3 Lei de saúde sexual e reprodutiva.

4.4 Lei General de sanidade
4.5 Ley 41/2002, de 14 de noviembre, básica reguladora de la autonomía del paciente y de derechos y obligaciones en materia de información y documentación clínica
4.6 LEY 5/2015, de 26 de junio, de derechos y garantías de la dignidad de las personas enfermas terminales

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	37	64	101
Estudo de casos	8	4	12
Foros de discusión	2	8	10
Presentación	5	12	17
Probas de resposta curta	1	4	5
Estudo de casos	1	4	5

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices de resolución de casos. Exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso, real ou imaxinario, coa finalidade de interpretar, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Foros de discusión	Debates
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou resultados dun exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	
Lección maxistral	La atención personalizada se realizará a través del correo electrónico o personalmente
Estudo de casos	La atención personalizada se realizará a través del correo electrónico o personalmente

Avaliación

Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
------------	--------------	------------------------

Presentación	O alumnado presentará na aula un tema, durante 15 minutos, con apoio audiovisual.	20
Lección maxistral	Asistencia e participación nas sesións	10
Estudo de casos	Planteamento, discusión e resolución de casos	35
Probos de resposta curta	Probos de avaliación consistentes en preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia.	35

Otros comentarios sobre la Evaluación

A segunda convocatoria atópase nas mesmas condicións que a primeira.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

A.J Davis, Ética en enfermería, 2009, Triacastela

Lydia Feito, Ética y enfermería, 2009, San Pablo

Diego Gracia, Introducción á Bioética, 1991, El Búo

Diego Gracia, Como arqueros al blanco, 2004, Triacastela

Diego Gracia, Procedimiento de decisión en ética clínica, 2007, Triacastela

Bibliosaude,

Adela Cortina, Ética de las profesiones, Mc Graw Hill, 1997, Mc Graw Hill

Pilar Antón Almenara, Comités de ética, Masson, 1997, Ética y legislación en enfermería

Javier Gafo, Códigos deontológicos y de enfermería, Universitas, 1994, Ética y legislación en enfermería

Ascensión Cambrón Infante, Funciones y limitaciones de las Comisiones nacionales de bioética, Trotta, 1998, Bioética, derecho y sociedad

Mª Pilar Arroyo, Ética y deontología en enfermería, McGraw-Hill, 1997, Ética y legislación en enfermería

Segas, Bioética,

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Introducción á enfermería clínica/V52G140V01201

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Asignatura	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	FB	2	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Barreiro Pérez, Flora Paradela Carreiro, Adolfo			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direccuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	Nesta materia estúdase farmacología e dietética			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.	• saber
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber facer
CE6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan	• saber
CE7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas	• saber
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE3 CE4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.	CE4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.	CG11 CG15 CG17 CE8
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE6 CE7 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaio clínico e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
2F. Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos

4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais da farmacodinamia dos medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dos fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas das alteracións da farmacodinamia dos medicamentos
5F. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administración dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridade e normalidade e o seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posolóxicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas
6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes	6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos. 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglicósidos, Tetraciclinas, outros. 6F.3 Terapéutica das micosis. 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis. 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva. 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecemento celular. 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia. 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica. 6F.9 Medicamentos contra o dor. 6F.10 Medicamentos do sistema cardiovascular. 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes. 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio. 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo. 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo. 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas. 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican 6F.17 Nutrición parenteral
7F. Efectos adversos dos medicamentos	7F.1 Tipos de reaccións adversas a medicamentos e mecanismos implicados. 7F.2 Sistemas de notificación. 7F.3 Prevención de erros de medicación.
1D. PARTE I: Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e da dietética, o concepto de nutrientes e enerxía	Conceptos: Alimento/Nutriente, Alimentación/Nutrición. Nutrientes: Clasificación, funcións, fontes alimentarias, inxesta recomendada. Carbohidratos. Proteínas. Graxas. Vitaminas e minerais. Auga e electrolitos
2D. PARTE II: Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.	Normas da dieta equilibrada en poboación sa Dixestión e absorción: fases, mecanismo, regulación do proceso Metabolismo e regulación de glucemia
3D. PARTE III: Estudio de los alimentos como fuente de enerxía y nutrientes.	Alimentos: Composición, conservación, etiquetado. Cereales, tubérculos, legumbres, frutas, verduras, hortalizas, lácteos, carnes, pescados, huevos, grasas, dulces, bebidas, alimentos funcionais, transxénicos
4D. PARTE IV: Modificacións que sofren vos alimentos cos procesados	Nutricionais Organolépticas Microbiolóxicas, etc.
5D. PARTE V: Estudo da alimentación das persoas nas nos distintos momentos do ciclo vital	Recomendacións da alimentación saudable segundo ciclo vital e actividade en: Lactante, preescolar, escolar e adolescente Embarazo e lactación Menopausa e envellecemento Deporte
6D. PARTE VI: Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos	Valoración do estado nutricional nas diferentes idades e patoloxías Cálculo das necesidades nutricionais segundo estado nutricional
7D. PARTE VII: Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes	Obesidade, diabetes e desordenes alimentarios Patoloxías gastrointestinais Patoloxías cardiovasculares e renais Nutrición en situacións especiais: oncolóxicos, grandes queimados, neurolóxicos, etc. Nutrición enteral: vías, indicacións, tipos de formulas, administración e complicacións

Planificación docente			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos	8	13	21

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistrais).
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizaranse fichas (como complemento da lección maxistral) de casos prácticos en grupos de traballo, onde os estudantes deben establecer unha pauta nutricional adecuada a cada situación, manexando a bibliografía correspondente. Realizarase unha proba escrita

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.

Avaliación			
	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Avaliarase mediante probas de resposta longa e/ou test. A cualificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente ou M.H., co seu correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa o 60% e a de dietética o 15%	74	
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Realizarase unha proba na que se exporán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacoloxía será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	1	
Seminario	Avaliable conxuntamente con proba correspondente a sesión maxistral. A parte de Farmacoloxía representa o 6,67% e a de Dietética o 3,33%	10	
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizarase un documento de recomendacións ao paciente dalgunha/as patoloxías tratadas nos grupos de traballo	15	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Aplicable a Farmacoloxía

Para superar a parte de farmacoloxía ou alumno deberá alcanzar a cualificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios.

Aplicable a Dietética:

Para superar a parte de Dietética o alumno deberá alcanzar a cualificación de apto nos dous apartados: Probas tipo test e Estudo de casos/análises de situacións.

Los correos de los profesores son los siguientes: adolfo.paradela.carreiro@sergas.es flora.barreiro.perez@sergas.es La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direccuemeioeio.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Castells Molina S, Hernández Pérez M., Farmacología en enfermería, 3ª, Elsevier

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, Velázquez. Farmacología Clínica, 18, Ed. Medica Panamericana

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica, 12, McGraw-Hill Interamericana

Flórez J, Farmacología humana, 5, Elsevier España

Michael Adams, Norman Holland, Farmacología para enfermería, 2, Prentice hall de españa-Pearson

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, <https://botplusweb.portalfarma.com/>,

Vademecum, http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1,

Centro de Información online de Medicamentos de la AEMPS,

<http://www.aemps.gob.es/cima/fichasTecnicas.do?metodo=detalleForm>,

Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,

http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,

EMA (European Medicines Agency),

http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,

Biblioteca Cochrane Plus, <http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp>,

Sitio web Fisterra, <http://www.fisterra.com/>,

P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, Alimentación y dietoterapia, 4ª, McGraw-Hill. Interamericana

Aranceta J, Serra L., Guía de alimentos funcionales, Sociedad Española de Nutrición Comunitaria (SENC).

Botella F, Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico, Ene Ediciones SL

Gómez L, Pinillos S, Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008), Elsevier España S.L.

Coordinación: Dra. Mercè Planas, Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición, Galénitas-Nigra Trea

M León Sanz; S. Celaya Pérez, Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria, 1ª, Novartis Consumer Health S.A.

Estrategia NAOS. MSC, <http://www.naos.aesan.msssi.gob.es/>,

Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, <http://www.fesnad.org/>,

Fundación dieta Mediterránea, <http://dietamediterranea.com/>,

Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, <http://www.seedo.es/>,

Salud desde la Alimentación, <http://www.henufood.com/nutricion-salud/>,

Asociación Española de Pediatría, <http://www.aeped.es/>,

The European Food Information Council, <http://www.eufic.org/index/es/>,

Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, <http://www.sonudiga.org/>,

Confederación de consumidores y usuarios, <http://www.cecua.es/>,

Recomendaciones

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica I				
Asignatura	Enfermería clínica I			
Código	V52G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	OB	2	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Correo-e	teresa.alvarez.rodriguez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	A Enfermería Clínica I, pertence ao módulo de Ciencias da Enfermería. O estudo da Enfermería Clínica I céntrase na resposta do paciente adulto a alteracións reais ou potenciais na saúde, a variedade de necesidades asistenciais específicas de cada individuo convértea nunha área cambiante e desafiante da práctica de enfermmería. Para iso impártense coñecementos sobre patoloxía, valoración física, probas diagnósticas, tratamento combinado e datos relativos aos ensinos (proporcionadas ao paciente e familia) e as diferentes estratexias de actuación que o persoal de enfermmería pode adoptar dentro do marco da prevención, restablecemento ou adaptación no proceso de saúde/ enfermidade, para buscar con iso o maior nivel de independencia posible da persoa. Así mesmo impartiranse clases teórico-prácticas onde se ensinarán técnicas e procedementos que posteriormente, xunto co descrito anteriormente, deberán realizar nas prácticas asistenciais que desenvólvesen ao longo da súa formación. Con esta información o alumno será capaz de emitir diagnósticos de enfermmería e planificar intervencións específicas para cada paciente baseándonos no modelo conceptual de Virginia Henderson, os Padróns Funcionais de saúde de M. Gordon e a aplicación das taxonomías NANDA NIC NOC que se desenvolven en Fundamentos de Enfermería en primeiro curso. Ten gran importancia para o futuro profesional de enfermmería, xa que a profesión enfermeira debe entender cales son os valores, as necesidades e as expectativas cambiantes da sociedade e formarse para poder proporcionar uns coidados expertos e de óptima calidade.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación	• saber facer
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser

CT2	Capacidade de organizacion e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestion de la informacion	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autonomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de comprender os procesos que desencadenan as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e os problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparatos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CE29 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas pra proporcionar unha adecuada atención de enfermaría ás persoas con problemas médicos e cirúxicos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE30 CE32 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
--	--

Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/o problemas causados por a enfermidade procurando priorizar, planificando cuidados e participando na avaliación do plan de cuidados.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE29 CE30 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
--	--

Contidos	
Tema	
I INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA MEDICO CIRÚRXICA.	☐ Pensamento crítico. ☐ Patróns funcionais de saúde. ☐ Aplicación de plans de cuidados.
II ATENCION DE ENFERMARÍA NO PERIOPERATORIO.	Preoperatorio. ☐ Valoración inicial de Enfermaría. ☐ Estado nutricional. Balance hídrico. ☐ Factores de risco. ☐ Probas diagnósticas. ☐ Recollida de mostras. ☐ Medidas para previr a infección.
III TRASTORNOS DO EQUILIBRIO DE LÍQUIDOS E ACEDO-BASE.	☐ O paciente con trastornos de desequilibrio hídrico ☐ O paciente con déficit de volume hídrico. ☐ O paciente con exceso de volume hídrico. ☐ Desequilibrio do Na. ☐ Desequilibrio do potasio. ☐ Desequilibrio do calcio e magnesio. ☐ Trastornos acidobásico.

IV O PACIENTE CON PROBLEMAS DE INTERCAMBIO GASEOSO.

- IV a) Oxigenoterapia.
O shock.
- Tipos de shock:
Hipovolémico, obstructivo, distributivo, séptico, neurógeno, anafiláctico
- Estadíos
☐ Shock hipovolémico.
- Fisiopatología.
- Etiología.
- Mecanismos compensadores.
- Manifestacións clínicas.
- Coidados de enfermaría
- Efectos multiorgánicos
IV b) Alteración a pacientes con problemas respiratorios.
- Valoración da función respiratoria.
- O paciente con infección da vía respiratoria superior.
- O paciente con trastornos da ventilación.
- O paciente con bronquite aguda.
- O paciente con neumonía.
- O paciente con tuberculose.
Trastornos da pleura.
- Derrame pleural. O paciente con neumotorax.
- Drenaje torácica, coidados de enfermaría.
- O paciente sometido a Ciruxía torácica.

V O PACIENTE CON ALTERACIÓN TEGUMENTARIAS.

- Feridas
☐ Traumatismos e a súa clasificación.
- Fisiopatoloxía da cicatrización
☐ Apósitos e curas.
☐ Úlceras por presión.
- Medidas de prevención.
- Valoración e tratamento.
Atención a pacientes con problemas de queimaduras.
- Clasificación: Localización, extensión, profundidade
- Axente causal e determinación da gravidade
- Valoración e coidados de Enfermería.
Atención a pacientes con trastornos da pel

VI PACIENTES CON ALTERACIÓN CIRCULATORIAS E HEMATOLÓXICAS.

- Atención a pacientes con problemas hematolóxicos
Alteracións na serie vermella. Anemias.
Leucemias, coidados de Enfermería.
Transplante de medula.
Pacientes con linfomas de Hodgkin e non Hodgkin.
Catéter Hickman e reservorio subcutáneo.
Administración de quimioterapia e manexo de citostáticos.

VII PACIENTES CON ALTERACIÓN CARDIOVASCULARES.

- Atención a pacientes con problemas cardiovasculares.
☐ Angina de peito.
- Valoración e coidados de Enfermería
☐ Infarto de miocardio.
☐ Insuficiencia cardíaca, dereita e esquerda.
☐ Arritmias e bloqueos
☐ Enfermedades cardíacas inflamatorias e valvulares
☐ *Hipertensión
☐ Trastornos vasculares
- Trastornos isquémicos arteriais agudos
- Fenómeno de Reynaud
☐ Insuficiencia arterial e venosa.
- Trombosis venosas, tromboflebitis superficial e trombosis profundas.
- Diagnósticos, etiologías e planificación de resultados

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	55	65	120
Estudo de casos	8	42	50
Presentación	2	28	30
Prácticas de laboratorio	4	0	4
Tutoría en grupo	5	0	5
Probos de resposta curta	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	2	6	8

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora con participación das alumnas/vos
Estudo de casos	Actividades individuais/grupales enfocadas ao traballo sobre un tema específico, destinadas a fomentar o pensamento crítico e a reflexión que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar temas como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición de un tema relacionado ou complementario coa materia a impartir por o profesor. A aplicación desta técnica ha de ser presencial. Podense empregar diferentes ferramentas.
Prácticas de laboratorio	Realízanse na aula de simulación. están relacionadas cos contidos da materia expostos na clase.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesor individuais ou en grupo para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Titorías vía online, venres de 10:00 a 12:00 horas.

Atención personalizada	
	Descrición
Metodoloxías	
Estudo de casos	Realízase mediante tutorías establecidas en lugar e hora , o email según o caso. Vía online os venres de 10:00 a 12:00 horas.
Lección maxistral	Realízase mediante tutorías establecidas en lugar e hora , o email según o caso. Vía online os venres de 10:00 a 12:00 horas.
Presentación	Realízase mediante tutorías establecidas en lugar e hora , o email según o caso. Vía online os venres de 10:00 a 12:00 horas.
Titoría en grupo	Realízase mediante tutorías establecidas en lugar e hora , o email según o caso. Vía online os venres de 10:00 a 12:00 horas.

Avaliación				
	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas	
Estudo de casos	Avalíaranse os casos ben resoltos con criterios previamente establecidos.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE32 CE33	
Lección maxistral	Participación e asistencia: realízanse test relacionados coa materia exposta en clase e tense en conta a asistencia.	15	CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11	
Presentación	Valórase a exposición mediante unha rúbrica, en canto a contido, comunicación e resolución das preguntas que xurdan por parte de compañeiras/vos e profesora.	15	CT1 CT2 CT3 CT4	
Probas de resposta curta	Valóranse as preguntas ben contestadas.	20	CE28	
Exame de preguntas obxectivas	Valóranse as preguntas ben contestadas, con desconto de unha por cada tres mal contestadas	40	CE28	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para obter a nota final, hay que acadar a mitad da puntuación en cada una das probas.

As partes superadas gárdanse hasta Xullo.

A segunda oportunidade será igual a primeira.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Le Mone; Burke., Pensamiento crítico en la asistencia del paciente. M.Q.E., 4ª, Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009,
S. Suddarth, Enfermería Médico Quirúrgica, 10ª, Volumen I y II año 2009, Interamericana, 2009,
Sandra F. Smith; Duell; Martín, Técnicas de Enfermería Clínica . DE LAS TÉCNICAS BÁSICAS A LAS AVANZADAS, 7ª , Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009,
NANDA, Diagnósticos enfermeros. Definición y clasificación, 2014-17, Elsevier, 2014,
McCloskey y cols., Clasificación de Intervenciones de Enfermería NIC, 5ª edc. 2009, Mosby, 2009,
Moorheard y cols, Clasificación de resultados NOC, 5ª edc 2009, Mosby, 2009,
Johnson y cols, Interrelaciones NANDA NOC NIC, 2ª edc 2007, Mosby, 2009,
Bibliosaude,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería clínica II/V52G140V01205
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica II				
Asignatura	Enfermería clínica II			
Código	V52G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	2	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	rafael.vazquez.gallardo@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	O obxectivo da materia é que o alumno adquira coñecementos básicos sobre as principais patoloxías do temario (relacionadas cos problemas dixestivos, función musculoesquelética, inmunitarios, neurolóxicos, visuais e auditivos. As patoloxías estudaranse desde o punto de vista enfermeiro, introducindo os diagnósticos de enfermación que correspondan en cada caso cos seus principais cuidados			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber • saber facer
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación	• saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermación, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas	CG7 CG8 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermería e as actividades derivadas das patoloxías estudadas	CG7 CG8

Contidos

Tema	
1. O paciente con problemas dixestivos	- Fisiopatoloxía do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións da cavidade oral - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao paciente con trastornos orais e esofágicos - Alteracións na cavidade gástrica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais - Coidados a pacientes con trastornos intestinais - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
2. O paciente con enfermidades do aparello locomotor e enfermidades sistémicas	- Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Valoración do paciente - Alteracións articulares - Coidados de enfermaría a pacientes con problemas articulares, osteoporoses e osteomielitis - Lesións do membro superior e cintura escapular - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro superior e cintura escapular - Lesións do membro inferior e cintura pélvica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro inferior e cintura pélvica - Alteracións osteoarticulares que requiren cirurxía - Coidados na cirurxía osteoarticular - Esclerodermia e outras enfermidades do tecido conxuntivo - ELES. Miopatía inflamatorias. Amiloidosis

3. O paciente con problemas nos órganos dos sentidos	- Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL
4. O paciente con problemas neurolóxicos	- Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos
5. O paciente con problemas inmunitarios	- Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunidade - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
6. O paciente diabético	- Fisiopatoloxía e tipos de diabetes - Complicacións - Coidados de enfermaría

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	40	80	120
Obradoiro	2	2	4
Seminario	8	14	22
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	personalizada e mediante email

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Asistencia e participación nas clases magistrais	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude	5	
Seminario	Asistencia e presentación de traballos relacionados	5	

Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	60

Otros comentarios sobre la Evaluación

Avaliación de Xullo: Gardaránse as notas correspondentes a asistencia, obradoiros e seminarios. Faráse una proba de resposta curta que suporá o 80 % da nota final. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Lemone, Enfermería Médico-Quirúrgica, 4ª, 2009

Harrison, Principios de Medicina Interna, 19ª, 2015

Swearingen, Manual de enfermería Médico-Quirúrgica, 6ª, 2008

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria II				
Asignatura	Enfermería comunitaria II			
Código	V52G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	OB	2	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor López Martínez, José Ramón			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	O estudo desta materia permite adquirir os coñecementos sobre Epidemioloxía de enfermidades transmisibles e prevención *enf. crónicas, así como os principios de promoción e prevención da saúde			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer

CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade	• saber facer • Saber estar / ser
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade	• Saber estar / ser
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde	• saber
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade	• saber
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos	• saber • saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade	• saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde	• saber facer
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de identificar as necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG6 CG8 CG9 CG10 CE19 CE20 CE21 CE24 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Saber aplicar *intervenciones de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos	CG3 CG5 CG9 CG11 CG15 CG16 CG17 CE22 CE23 CE25 CE27 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	CB1 CG3 CG6 CG8 CG11 CE23 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema	
Epidemioloxía das enfermidades transmisibles:	Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes. -Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, por zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais, boletíns epidemiolóxicos. Brotes epidémicos.
Epidemioloxía e prevención das enfermidades cónicas:	Estratexias de prevención. As enfermidades cardiovasculares. O cancro. Actividade física e saúde. Alimentación e saúde pública. Epidemioloxía e prevención da obesidade. Epidemioloxía e prevención dos accidentes. Saúde laboral.
Conceptos xerais e bases da Educación para a Saúde:	-O proceso ensino/aprendizaxe. A Educación como proceso *comunicativo. -Enfoques e modelos de EPS. -Planificación de programas e/ou actividades de EPS. -Métodos e medios de EPS. -EPS en grupos, dinámica de grupos. -Enfermaría *transcultural.
Principios xerais da Atención Primaria e Promoción da Saúde:	-Marco xeral da Atención Primaria. Antecedentes históricos. Marco legal. Reforma da Atención Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. O futuro da Atención Primaria. -Organización e funcionamento da Atención Primaria. O Equipo de Atención Primaria. Funcións e actividades de enfermaría dentro do equipo de Atención Primaria. -A consulta de enfermaría. Tipos e organización da consulta. Entrevista clínica. Axenda de enfermaría. -A Visita Domiciliaria. Etapas. Intervención familiar. Atención domiciliaria a pacientes inmobilizados e *teminales. Coidadores informais. A enfermaría de ligazón.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	16	9	25

Titoría en grupo	12	9	21
Lección maxistral	66	104	170
Exame de preguntas obxectivas	9	0	9

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada co profesor ou mediante email
Seminario	Atención personalizada
Titoría en grupo	Atención en grupo

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	30	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	70	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Proba de avaliación de resposta múltiple (tipo test) que se complementa coa valoración de seminarios previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Piédrola Gil, Medicina Preventiva y Salud Pública, 12ª Edición, 2016, ELSEVIER-MASSON

Araceli García Suso, Enfermería Comunitaria. Bases teóricas., 1ª Edición, Ediciones DAE (Grupo Paradigma)

Hernández. Aguado. Gil. Delgado. Bolmar, Manual de Epidemiología y Salud Pública. Para licenciatura y Diplomaturas en Ciencias de la salud., 1ª Edición, Editorial PANAMERICANA

Enrique Ramos Calero, Enfermería Comunitaria. Métodos y Técnicas, 1ª Edición, Ediciones DAE (Grupo Paradigma)

Martin Zurro, Atención familiar y salud comunitaria, 1ª Edición, Elsevier, 2011,

José Ramón Martínez Rafael del Pino, Manual práctico de enfermería comunitaria, 1ª Edición, Elsevier, 2013,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Estatística: Estadística/V52G140V01106

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Asignatura	Xestión de enfermaría			
Código	V52G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	2	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Aragón, Francisco José			
Profesorado	Álvarez Aragón, Francisco José			
Correo-e	gestion.eue@gmail.com			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O propósito fundamental desta materia consiste en proporcionar aos futuros enfermeiros a formación necesaria que lles permita desenvolver actividades de xestión e administración nos servizos de saúde e utilizar os recursos con criterios de eficiencia. Identificar as características da xestión que se realiza como membro dunha empresa de saúde, sendo capaz de identificar e coñecer o produto sanitario, así como a carteira de servizos, o método de resolución de problemas e de toma de decisións, analizar os compoñentes dos procesos e describilos, explicar o concepto de calidade e seguridade así como as súas repercusións nunha empresa de servizos sanitarios, promovendo a avaliación da súa actividade e orientando as súas accións en función de obxectivos			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles	• saber facer • Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados	• saber
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos	• saber • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaje	Competencias
Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e avaliacion da calidade dos servizos de enfermaria	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG12 CG13 CG15 CE46 CE47 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Nova	CG13 CG15 CE46 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8

Contidos	
Tema	
1. Proceso administrativo en los servicios de salud	- Introducción a la gestión de los Servicios de Enfermería. - Teorías administrativas clásicas. - Teorías administrativas de las Relaciones Humanas y Teorías Modernas. - El Proceso Administrativo: Etapas
2. Análisis de los entornos sanitarios	- Introducción a los sistemas de salud. - Tipos y clasificación de los sistemas de salud.
3. Políticas sanitarias: Central y autonómicas	- Sistema Nacional de Salud. - Sistema de Salud en Galicia
4. Políticas sanitarias mas significativas a nivel mundial	- Principales Sistemas de Salud en el mundo - Utilidad de los elementos teóricos y metodológicos de la disciplina enfermera en la gestión
5. Gestión de servicios de enfermería: Características y procesos	- Gestión, Administración y Enfermería - La administración y el cuidado enfermero - La gestión por procesos en los servicios de enfermería - Dirección y Liderazgo en la Gestión
6. Concepto de calidad y seguridad	- Calidad en la atención sanitaria - La investigación científica como estrategia para garantizar la calidad
7. Política de calidad asistencial y evaluación de la calidad de los servicios de enfermería	- Garantía de calidad de los cuidados enfermeros - Indicadores de calidad - Evaluación y control

Planificación docente			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	30	40	70
Seminario	10	20	30
Presentación	10	20	30
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Traballo	0	15	15

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Pruebas	Descrición
Traballo	Faranse tutorías individualizadas vía e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Asistencia as exposicións por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.	20	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	
Traballo	El alumno elaborará una serie de trabajos en relación con el temario. Se evalúa mediante la valoración de la comunicación, del contenido y de como respondan a las preguntas que le hagan sus compañeros y el profesor.	30	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Igual que la primera. En la segunda oportunidad deberá superar la parte pendiente de la primera. La asistencia se puntuará sólo en la primera.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Mompart MP. y Durán M., Administración y Gestión., 2001, Colección Enfermería 21. Paradigma

Ayuso D. y Grande R.F., La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias, 2006, Díaz de Santos

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Asignatura	Prácticas clínicas I			
Código	V52G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	OB	2	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Correo-e	teresa.alvarez.rodriguez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	Esta materia achegará os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades, relacionadas cos coidados, que se corresponden en xeral coas necesidades básicas do ser humano e as súas posibles alteracións e especificamente cos coidados relacionados coa atención que presta a enfermeira en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermaría ás persoas sometidas a intervención cirúrxica. - Atención de enfermaría ás persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endócrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicas, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitiva/perceptiva.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber facer
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles	• saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	

CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber • saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que sexa garante da dignidade e confidencialidade	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CG4 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CE4 CE8 CE11 CE17 CE18 CE29 CE31 CE33 CE49 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
--	--

Contidos

Tema

I. Preparación e administración de medicacións.	I. 1 Preparación e administración de medicacións IM., IV., sb., I. 2 Purgado de sueros e canalización venosa.
II. Recollida de mostras	II. 1 Mostras de sangue. II. 2 Gasometría arterial
III. Control da infección	III. 1 Asepsia, hixiene de mans. III. 2 Posta e retirada de luvas estériles
IV. Coidado da ferida e apósitos.	IV. 1 Coidados da ferida. IV. 2 Cambio de apósito. IV. 3 Retirada de puntos e grapas.
V. Sondaxes	V. 1 Sondaxe vesical. V. 2 Sondaxe nasogástrico.
VI. Aspiración.	VI. 1 Aspiración orotraqueal. VI. 2 Coidados da traqueostomía.
VII. GACELA e SILICON	VII. 1 Planificación de coidados con programa GACELA. VII. 2 Administración de medicación con programa SILICON.
VIII. Riscos Laborais.	VIII. 1 Como previr e actuar ante riscos de obxectos punzantes e riscos biolóxicos.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Prácticas clínicas	190	9	199
Prácticas de laboratorio	22	0	22
Observación sistemática	2	0	2
Informe de prácticas externas	0	2	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas clínicas	Realízanse nas Unidades asistenciais Médicas e Cirúrxicas. en forma de rotatorio clínico independente, permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o Título.
Prácticas de laboratorio	Realízanse na aula de simulación logo de repaso de conceptos ou dúbidas/suxestións formuladas, con posterior demostración por parte da profesora da técnica a desenvolver e repetición das alumnas/vos ata lle realización correcta da técnica/procedemento que corresponda. Realízanse talleres de: - GACELA, SILICON, se llevan a cabo na aula de ordenadores. - Mobilización de pacientes. - Vendaxes sinxelas. - Prevención de riscos laborais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizarase mediante tutorías na aula de simulación ou ben por email.
Prácticas clínicas	Realizarase na Unidade donde esta realizando as prácticas clínicas ou ben por email.

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Prácticas de laboratorio	Avaliación por observación, na simulación de procedementos/tecnicas, e cubrición dun informe por a profesora da materia.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE31

Prácticas clínicas	Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das enfermeiras que as tutelaron, mediante observación e cubrición dun informe achegado pola profesora.	25	CG1 CG3 CG4 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CE4 CE8 CE11 CE17 CE18 CE29 CE31 CE33 CE49
Observación sistemática	Observacións recollidas nun caderno, por a profesora da materia, nas visitas as Unidades, para valoración das prácticas clínicas	25	CE4 CE8 CE11 CE17 CE18 CE29 CE31 CE33 CE49
Informe de prácticas externas	Avaliaranse os casos ben resoltos, a estrutura, presentación no caderno que se entregará ao finalizar a rotación polas unidades Médicas e Cirúrxicas. Informe de auto avaliación que realiza o alumno ao longo das rotacións nas unidades correspondentes.	30	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Otros comentarios sobre la Evaluación

A avaliación de Xullo será continuidade pra acadar as competencias non conseguidas en Xuño.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Jamieson. Whyte. Mc. Call., Procedimientos de enfermería clínica, 2008 5ª, Elsevier

Mccloskey y cols, Clasificación de Intervenciones de Enfermería NIC, 2009 5ª, Mosby
Moorheard y cols, Clasificación de resultados NOC, 2009 5ª, Mosby
Johnson y cols, Interrelaciones NANDA NOC NIC, 2007 2ª, Mosby
SandraF., De las técnicas básicas a las avanzadas, 2009 7ª, Pearson
NANDA, Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación, 2014, Elsevier
Bibliosaude,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería clínica II/V52G140V01205
Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Estatística: Estadística/V52G140V01106
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermería clínica I/V52G140V01204
Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Asignatura	Enfermería clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Bravo Amaro, Marisol			
Profesorado	Bravo Amaro, Marisol Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	marisol.bravo.amaro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermmería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermmería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación	• saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde	• saber
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG7
	CG8
	CE28
	CE29
	CE30
	CE31
	CE32
	CE33
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG7
	CG8
	CE29
	CE30
	CE31
	CE32
	CE33
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	- *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	- Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidoloxía. - *Glándulas *suprarrenais: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenais da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	- Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio do adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracranial. Status convulsivo. Fibrinólisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Obradoiro	8	10	18
Lección maxistral	42	86	128
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Probas de resposta curta	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Realizáanse actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupais que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Asistencia a clase	0	
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un número limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	70	
Probas de resposta curta	Preguntas con respostas de verdadeiro ou falso.	20	

Otros comentarios sobre la Evaluación

É imprescindible superar as probas tipo test e verdadeiro/falso para poder ser avaliado. Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e preguntas verdadeiro/falso que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas de verdadeiro ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada resposta incorrecta, descóntanse -0.33 puntos. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, MEDICINA INTERNA, 17ª, 2012
 Bulechek, Interrelaciones NANDA NOC NIC, 2ª, 2007
 Marisol Bravo y Cols, Manual de Cardiología para Personal de Enfermería, 1ª, 2008
 Harrison, Principios de Medicina Interna, 17ª, 2009
 LeMone, Enfermería medicoquirúrgica, 4ª, 2009
 Swearinger, Manual de enfermería Medico-Quirúrgica, 6ª, 2009
 Mosby, Clasificación de intervenciones de enfermería, 5ª, 2009
 Smith S; Duell M, Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas, 7ª, 2009
 Jamieson W, Procedimientos de enfermería clínica, 5ª, 2008
 Quesada S; Rabadal LL., Actualización en el manejo del trauma grave, 2ª, 2006
 Paul L. Marino, El libro de la UCI, 2ª, 2000

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
 Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
 Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
 Enfermaría clínica I/V52G140V01204
 Enfermaría clínica II/V52G140V01205
 Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206
 Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
 Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Asignatura	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	9	OB	3	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Puialto Durán, M ^a José			
Profesorado	López Ozores, María Yemina Paloma Puialto Durán, M ^a José			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición general	Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións". A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer

CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• Saber estar / ser
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa	• saber
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións	• saber facer
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento	• saber
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse	• saber
CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores	• saber facer
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento	• saber
CE40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaje	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de planificar coidados de enfermaria nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde optimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE34
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG5
CG10
CG11
CE34
CE35
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia

CB1
CB3
CB5
CG1
CG11
CG12
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

TEMA-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA

- 1.1 Os dereitos do neno/a
- 1.2 O campo da enfermaría pediátrica
- 1.3 A especialidade de enfermaría pediátrica
- 1.4 Diferenzas do coidado entre o niño e o adulto
- 1.5 Os coidados centrados na familia. P.A.E. na atención do niño e a súa familia
- 1.6 Períodos de idade na infancia

TEMA-2 RECÉN NADO SAN.

- 2.1 Atención de enfermaría ao RN no paritorio (aspiración de secrecións, administración de vitamina K, profilaxis oftálmica)
- 2.2 Cambios no aparello cardiorespiratorio
- 2.3 Test de Apgar
- 2.4 Reanimación inmediata ao RN. na sala de partos
- 2.5 Regulación térmica
- 2.6 Características xerais do RN. Valoración física (aparencia xeral, signos vitais, textura, cor e opacidade da pel, cabeza) e neurolóxica (reflexos, ton muscular e aspectos sensoriais)
- 2.7 Medidas de resucitación
- 2.8 Como apoiar a adaptación á vida extrauterina
- 2.9 Hixiene do RN. (protocolo *CHUVI)
- 2.10 Coidados do cordón umbilical, pel e xenitais (protocolo do CHUVI)
- 2.11 Vestimenta do R:N:
- 2.12 Técnicas da alimentación por fórmula
- 2.13 Cribado neonatal de metabulopatías (protocolo CHUVI)
- 2.14 Técnica de masaxe no RN
- 2.15 Posición e suxección do *niño

TEMA - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DO *NIÑO SAN

- 3.1 Crecemento do *niño: peso, talla, *dentición.
- 3.2 Desenvolvemento cerebral: aprendizaxe e coñecemento do que lle rodea
- 3.3 Condicións que inflúen en o desenvolvemento: alimentación, medio ambiente, nivel sanitario.
- 3.4 O desenvolvemento do *niño e o xogo: actividades lúdicas, desenvolvemento *cognoscitivo e socio-afectivo, papel do xogo e xoguetes

TEMA - 4 O *NIÑ@ HOSPITALIZADO

- 4.1 A unidade pediátrica
- 4.2 Obtención de datos ao ingreso do *niñ@ nas distintas unidades
- 4.3 Historia de enfermaría
- 4.4 Información necesaria aos pais
- 4.5 *Hospitalismo: privación afectiva
- 4.6 Solución destes problemas
- 4.7 Comportamento e valoración do *niñ@ ante a dor
- 4.8 Medición de signos vitais atendendo ás características propias das diferentes idades
- 4.9 Obtención de mostras para analítica (sangue mediante *capilar, feces, orinos con bolsa *recolectora, *exudados, cloro en suor....)
- 4.10 *Punciones no *niñ@ (*epicraneales, *epicutáneos, *punción lumbar..)
- 4.11 Preparación do neno@ para estas probas
- 4.12 Administración de medicamentos: normas xerais e guía para a administración
- 4.13 Importancia na preparación da *dosificación (realización de exercicios, perdas no *purgado do sistema, bombas de infusión...)
- 4.14 Técnicas de *inmovilización en función do procedemento invasivo ou restritivo (tipo *momia, *manguitos..)

TEMA - 5 O *RECIEN NADO DE ALTO RISCO

- 5.1 Definición de *prematuridad e baixo peso
- 5.2 Características *fisiolóxicas destes *niñ@s
- 5.3 Factores relacionados co nacemento dos *RN prematuros
- 5.4 Valoración da idade *gestacional
- 5.5 Incubadoras: funcionamento e manexo
- 5.6 Cuidados de enfermaría ao *niñ@ na incubadora
- 5.7 *Retinopatía do *RN prematuro
- 5.8 Síndrome de *distrés respiratorio
- 5.9 Información e educación á familia

TEMA - 6 PROBLEMAS DE SALUD MAS FRECUENTES EN LA INFANCIA

- 6.1 HIPERBILIRRUBINEMIA:Concepto de ictericia fisiológica e ictericia patológica
- 6.2 Repercusión de la ictericia en el R.N.
- 6.3 Terapia y cuidados de enfermería en la hiperbilirrubinemia
- 6.4 ALTERACIONES RESPIRATORIAS
- 6.5 Causas que alteran la necesidad de respiración en el niñ@
- 6.6 Patologías más frecuentes del tracto respiratorio inferior y superior
- 6.7 Características de la oxigenoterapia en el niñ@
- 6.8 Fisioterapia respiratoria en el lactante
- 6.9 ALTERACIONES DIGESTIVAS, GASTROINTESTINALES Y ELECTROLÍTICAS
- 6.10 Concepto de deshidratación y clasificación de las mismas
- 6.11 Manifestaciones clínicas; valoración y tratamiento
- 6.12 Técnicas de rehidratación
- 6.13 ALTERACIONES CONVULSIVAS
- 6.14 El profesional de enfermería y las convulsiones infantiles
- 6.15 Concepto de convulsión
- 6.16 Incidencia, causas, manifestaciones y tto.
- 6.17 Convulsiones febriles
- 6.18 SINDROME DE MUERTE SUBITA DEL LACTANTE
- 6.19 Definición del síndrome
- 6.20 Epidemiología
- 6.21 Principales hipótesis de las causas
- 6.22 Prevención del SMSL

Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA

- 1.1. Anatomía e Fisioloxía do aparello reprodutor feminino
- 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación

Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE

- 2.1 Planificación familiar
- 2.2 Contracepción

Tema 3 EMBARAZO

- 3.1 Desenvolvemento *prenatal humano
- 3.2 Descrición do embarazo

Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO

- 4.1 Avaliación do risco materno e *fetal
- 4.2 Factores que inciden no desenrolo da xestación
- 4.3 Asesoramento xenético

Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO

- 5.1 *Hiperemesis *gravídica
- 5.2 *Hipertensión no embarazo
- 5.3 Hemorraxias no primer trimestre do embarazo
- 5.4 Hemorraxias *anteparto
- 5.5 Infeccións e embarazo

Tema 6 PARTO *PUERPERIO E CUIDADO
*PRENATAL

- 6.1Traballo de parto e parto
- 6.2 Cuidados de Enfermaría durante o parto
- 6.3 O alivio da dor
- 6.4 Parto *distócico
- 6.5 Parto *operatorio e instrumental
- 6.6 *Puerperio
- 6.7 Problemas no parto
- 6.8 Problemas do *puerperio
- 6.9 Cuidado *prenatal

Tema 7 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA

- 7.1 Alteracións do ciclo menstrual
- 7.2 Enfermidades infecciosas de la vagina e a vulva
- 7.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico
- 7.4 Esterilidad e infertilidade

TEMA 8 *CARACTERISTICAS DA MULLER NAS
DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL

- 8.1 Puberdade e *menarquía
- 8.2 *Climaterio e menopausa
- 8.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia
- 8.4 A violencia contra as mulleres

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias académico-profesionais
Presentación	Cada alumno/a presentará un tema en clase, no módulo de Maternal, con apoio audiovisual de 15 minutos de duración.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Pruebas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	
Seminario	Elaboración de parte do contido teórico por parte do alumnado baixo a supervisión do profesorado e exposición oral dos traballos.	10	
Presentación	Módulo Maternal:O alumno/a presentará en clase un tema da materia con apoio audiovisual dunha *duración de 15 minutos	10	
Exame de preguntas obxectivas	As preguntas tipo test constarán de 5 opcións de resposta das cales só unha será correcta. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada	70	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Os Seminarios e as Presentacións/Exposicións só se levarán a cabo no módulo de Enfermaría Maternal.

Poderanse realizar dous exames parciais (no módulo de Enfermaría Maternal) do temario da materia, previo consenso co alumnado. A superación de cada parcial suporá a eliminación da materia ata o exame final do 1º cuatrimestre.

Realizarase un exame final de cada módulo. Os exames serán por escrito. Nos exames do módulo de Maternal poderanse

incluir preguntas curtas. **A cualificación final virá dada pola suma e media ponderada de todas as partes avaliadas, sendo condición imprescindible aprobar cada parte por separado.**

Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado. Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Consumo, 2010:http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,
Ministerio de Sanidad y Consumo, Campañas relacionadas con la salud del niño. Ministerio de Sanidad y consumo,

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, Tratado de Enfermería del niño y del adolescente, 2ª edición Elsevier Science, Madrid, 2012

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller, 2008

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil, 2ª edición. Pearson, Madrid, 2010

Ministerio de Sanidad y Consumo, Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud, 2007

FAME, Iniciativa del parto normal, 2008

Gloria Seguranyes Guillot, Enfermería Maternal, Masson-Salvat, 2003

Carlos González, Manual práctico de lactancia materna, ACPAM, 2004

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fisiología: Fisiología/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Farmacología e dietética/V52G140V01203

Otros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Asignatura	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	15	OB	3	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa López Martínez, José Ramón			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa López Martínez, José Ramón			
Correo-e	jose.ramon.lopez.martinez@sergas.es teresa.alvarez.rodriquez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións actividades relacionadas cos coidados, que se corresponden en xeral coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermeira en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermaría a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermaría as persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endocrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicos, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitiva/perceptiva.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber • saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser

CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• saber
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría	• saber • saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer	• saber
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá	• saber
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG6
CG7
CG7
CG8
CG10
CG11
CG12
CG12
CG15
CG15
CG16
CG17
CE4
CE8
CE11
CE17
CE18
CE29
CE31
CE33
CE50
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.	CB1 CB2 CB3 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CE1 CE4 CE8 CE10 CE11 CE15 CE17 CE18 CE29 CE33 CE42 CE44 CE50 CT1 CT1 CT2 CT3 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
--	---

Contidos

Tema

Realización de practicas clínicas en distintas Unidades médicas-Unidade quirúrxica

dos Centros Hospitalarios

1. Seminario de Electrocardiografía. 1. Introducción e interpretación a la electrocardiografía.

2. Historia Clínica de Enfermería. 2. Manejo de gráfica y comentarios de enfermería.

3. Planificación de cuidados. 3. Realización de plan de cuidados y evaluación.

Taller de Búsqueda bibliográfica. Manejo de bases de datos.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Prácticas clínicas	312	0	312
Prácticas de laboratorio	6	0	6
Tutoría en grupo	7	0	7
Cartafol/dossier	0	50	50

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

Descripción

Prácticas clínicas	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Prácticas de laboratorio	Realizaranse na aula de demostración, previo repaso de conceptos ou dúbidas/suxerencias plantexadas, con posterior demostración ate a realización correcta da técnica que corresponda.
Titoría en grupo	Realizaranse para resolución de dúbidas, suxerencias e valoración dos cadernos elaborados polas alumnas/os durante as súas estadias nas Unidades Asistenciais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Realízase mediante titorías na Unidade onde está realizando as prácticas clínicas ou ben por mail.

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Prácticas clínicas	Informe da supervisora en dúas Unidades onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das enfermeiras que as tutelaron, mediante observación.	70	
	Observacións por parte da profesora, nas visitas realizadas as Unidades.		
Cartafol/dossier	A realizar polo alumnado ao terminar as prácticas Clínicas. Avalíanse os casos ben resoltos, a estrutura, presentación no caderno que se entregará ao finalizar a rotación polas Unidades Médicas e Cirúrxicas.	30	

Otros comentarios sobre la Evaluación

A avaliación de Xullo será continuidade para acadar as competencias non conseguidas en Xuño

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sandra F., De las técnicas básicas a las avanzadas. 2009, 7ª, Pearson, 2009,
Jamieson. Whyte. Mc. Call, Procedimientos de enfermería clínica, 2008, 5ª, Elsevier, 2008,
McCloskey y cols, Clasificación de intervenciones de Enfermería NIC, 2009, 5ª, Mosby, 2009,
Moorheard y cols, Clasificación de resultados NOC, 2009, 5ª, Mosby, 2009,
Johnson y cols, Interrelaciones NANDA NOC NIC, 2007 - 2ª, Mosby, 2007,
NANDA, Diagnósticos enfermeros. Definición y clasificaciones, 2014-17, Elsevier, 20014,
Bibliosaude,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Enfermería clínica III/V52G140V01301
Prácticas clínicas III/V52G140V01306
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermería clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Asignatura	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición general	El principal atractivo de esta materia radica en el interés que tiene para la vida profesional del futuro graduado los conocimientos genéricos sobre geriatría, gerontología y los cuidados paliativos que se desarrollan en esta materia.			

Competencias

Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber • saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer

CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde	• Saber estar / ser
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer	• saber
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores	• saber
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG7 CG9 CG11 CG14 CG15 CG18 CE8 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Realizar cuidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG7 CG9 CG11 CG14 CG15 CG18 CE41 CE42 CE43 CE52 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
---	---

Contidos

Tema	
Tema 1: El envejecimiento	1. Introducción al envejecimiento 2. Salud y enfermedad 3. Aspectos demográficos y definiciones
Tema 2: Enfermería Gerontológica	1. Definiciones 2. Enfermería Gerontológica 3. Destinatarios de los cuidados gerontológicos 4. Características del rol de la enfermera gerontológica
Tema 3: El contexto socio sanitario de la población anciana	1. Plan Gerontológico Nacional 2. Plan de acción para personas mayores 2003-2007 3. Plan marco de atención sociosanitaria de Galicia 2013
Tema 4: Niveles asistenciales	1. Atención Primaria 2. Atención especializada 2.1. Unidad geriátrica de agudos 2.2. Unidad de Media estancia 2.3. Hospital de día 2.4. Asistencia Geriátrica Domiciliaria 2.5. Unidad de Coordinación y Cuidados Comunitarios 3. Servicios Sociales
Tema 5: Teorías del envejecimiento	1. Teorías del envejecimiento
Tema 6: Modificaciones morfo-funcionales y psicológicas del envejecimiento	1. Modificaciones morfo-funcionales 2. Modificaciones psíquicas 3. Modificaciones Sociales 4. La sexualidad en la tercera edad
Tema 7: La persona mayor enferma. Valoración integral	1. Valoración Física 2. Valoración Funcional 3. Valoración Mental 4. Valoración Social
Tema 8: El mayor frágil	1. Cuestionarios y escalas para la detección de ancianos frágiles 2. Ayudas técnicas 3. Maltrato en mayores 4. Dolor en el mayor

Tema 9: Grandes síndromes geriátricos

1. Arterioesclerosis
2. Accidente cerebral vascular (ICTUS)
3. Artrosis
4. Osteoporosis
5. Obesidad
6. Gota
7. Diabetes
8. Anemia
9. Dispepsia
10. Cáncer de colon
11. Estreñimiento
12. Diarrea
13. Deshidratación
14. Hipertensión arterial
15. Depresión
16. Demencias
17. Úlceras por presión

Tema 10: Cuidados Paliativos

- Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos y organización de los Cuidados Paliativos
- Tema 10.2: Bases para el cuidado paliativo en el mayor
- Tema 10.3: La comunicación en los Cuidados Paliativos
- Tema 10.4: El apoyo psicosocial y fases de adaptación en la enfermedad terminal
- Tema 10.5: Asistencia a la familia ante una muerte esperada. El Duelo
- Tema 10.6: Principios de tratamiento de los síntomas comunes en el paciente en fase terminal
- Tema 10.7: Cuidados de enfermería
- Tema 10.8: Urgencias en Cuidados Paliativos
- Tema 10.9: El dolor en el paciente terminal
- Tema 10.10: Cuidados Paliativos Pediátricos (CPP)

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	90	134

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodología docente

	Descripción
Seminario	Actividades enfocadas al trabajo sobre un tema específico, que permiten afondar o complementar los contenidos de la materia. Pódense emplear como complemento de las clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas e/ou directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte del profesorado.
Seminario	Profundización y práctica sobre temas expuestos en clase

Avaluación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Lección maxistral	Examen	80	
Seminario	Seminarios	20	

Otros comentarios sobre la Evaluación

La no asistencia a los seminarios conllevará la pérdida de la nota que generan éstos.

La evaluación de JULIO estará basada en los siguientes porcentajes: Examen: 80%. Seminarios: 20%.

A información relativa a fecha de examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., Intervención Gerontológica, Segá, 2002, Segá

Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., Pacientes de la tercera edad y su sexualidad., Lulú Press, Inc., 2015, Lulú Press, Inc.

Kristen L., Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales., McGraw Hill., 2008, McGraw Hill.

Gómez M., Medicina Paliativa en la cultura latina, Arán., 1999, Arán.

Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., Actividad física y ocio para personas mayores, Segá, 2002, Segá

Mayán, J. M., Gerontología Clínica, Segá, 2003, Segá

Sociedad española de Cuidados Paliativos,

Tabloski P.A., Enfermería gerontológica, Pearson, 2010, Pearson

Bibliografía Complementaria

Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., Longevidad y salud, Segá, 2002, Segá

Astudillo W, Orbegoza A, Latiegi A, Urdaneta E., Cuidados Paliativos en Enfermería, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003,

Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., Manual de Medicina Paliativa., Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009,

Gil, A. et al., Tratado de nutrición, Editorial Médica Panamericana, 2010, Editorial Médica Panamericana

Gómez Cantorna, Cristina, Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant, 2013,

Thompson, J., Nutrición., Pearson, 2008, Pearson

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en salud mental				
Asignatura	Enfermería en salud mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grado en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OB	3	2c
Lengua	Castellano			
Impartición				
Departamento	Departamento de la E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Carrera Alfonso, Nuria			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria			
Correo-e	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descripción general	El trabajo de la enfermería es uno de los ejes para ayudar a conseguir el bienestar del individuo, familia y comunidad social. La materia de Enfermería de Salud Mental proporciona *coñocementos, mejora actitudes y promueve habilidades para dar cuidados en todos *los niveles asistenciales: prevención de la salud mental, protección, procesos rehabilitadores y lucha contra la estigmatización de la sociedad ante las personas con trastornos mentales y familia. El perfil competencial determina que el profesional de enfermería estará capacitado para identificar *alteraciones de salud mental, problemas emocionales / afectivos de la *conducta humana y dar respuesta con cuidados idóneos utilizando la relación terapéutica como instrumento básico.			

Competencias		
Código		Tipología
CE10	Identificar las respuestas psicosociales de las personas ante las diferentes situaciones de salud (en particular, la enfermedad y el sufrimiento), seleccionando las acciones adecuadas para proporcionar ayuda en las mismas.	• saber
CE12	Utilizar estrategias y habilidades que permitan una comunicación efectiva con pacientes, familias y grupos sociales, así como la expresión de sus preocupaciones e intereses.	• saber hacer
CE22	Promover la participación de las personas, familia y grupos en su proceso de salud-enfermedad	• saber
CE24	Identificar y analizar la influencia de factores internos y externos en el nivel de salud de individuos y grupos	• saber • saber hacer
CE31	Realizar las técnicas y procedimientos de cuidados de enfermería, estableciendo una relación terapéutica con los pacientes y familiares	• saber hacer
CE32	Seleccionar las intervenciones encaminadas a tratar o prevenir los problemas derivados de las desviaciones de salud	• saber
CE51	Conocer los problemas de salud mental mas relevantes en las diferentes etapas del ciclo vital, proporcionando cuidados integrales y eficaces, en el ambito de la enfermería	• saber

Resultados de aprendizaje	
Resultados de aprendizaje	Competencias
Saber la clasificación y clínica de los trastornos mentales y los cuidados de enfermería asociados a los mismos	CE10 CE12 CE22 CE24 CE31 CE32 CE51

Contenidos	
Tema	
INTRODUCCIÓN A LA SALUD MENTAL	Tema 1. Evolución histórica de los cuidados de enfermería en salud mental y psiquiatría. Tema 2. Concepto salud mental. Educación para la salud y programas de prevención Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios Tema 4. Marco conceptual: teorías y modelos de enfermería en salud mental Tema 5. Proceso de atención de enfermería en salud mental Tema 6. Ética y normativa legal
COMUNICACIÓN Y RELACIÓN TERAPÉUTICA	Tema 7. Comunicación y relación intra e interpersonal

Tema 8. Historia clínica. Entrevista psiquiátrica
 Tema 9. Psicopatología básica
 Tema 10. Clasificación en Psiquiatría
 Tema 11. Trastornos de ansiedad
 Tema 12. Trastornos afectivos
 Tema 13. Esquizofrenia y otros trastornos psicóticos
 Tema 14. Alcoholismo y drogodependencias.
 Tema 15. Trastornos mentales orgánicos
 Tema 16. Trastornos de personalidad
 Tema 17. Trastornos de la conducta alimentaria
 Tema 18. Urgencias psiquiátricas.

TERAPIAS INTERACTIVAS

Tema 19. Tratamientos biológicos en psiquiatría: psicofármacos, TEC.
 Tema 20. Tratamientos psicológicos: psicoterapias

CUIDADOS DE ENFERMERÍA EN LOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTALES

Tema 21. Cuidados de enfermería en los trastornos de ansiedad
 Tema 22. Cuidados de enfermería en respuestas emocionales y trastornos del estado de ánimo
 Tema 23. Cuidados de enfermería en esquizofrenia y trastornos psicóticos
 Tema 24. Cuidados de enfermería en los trastornos de la personalidad
 Tema 25. Cuidados de enfermería en alcoholismo y dependencias a sustancias
 Tema 26. Cuidados de enfermería en trastornos mentales orgánicos.
 Tema 27. Cuidados de enfermería en los trastornos de la conducta alimentaria
 Tema 28. Cuidados de enfermería en urgencias psiquiátricas
 Tema 29. Psicofármacos y adherencia terapéutica

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección magistral	42	76	118
Seminario	8	24	32

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Lección magistral	Exposición por parte del profesorado de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Seminario	Actividades enfocadas al trabajo sobre un tema específico, que permiten afondar o complementar los contenidos de la materia. Se pueden emplear como complemento de las clases teóricas.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Seminario	Mediante tutorías personalizadas o email
Lección magistral	Mediante tutorías personalizadas o email

Evaluación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Se evaluará la participación y asistencia	20	CE10 CE12 CE24 CE32 CE51
Lección magistral-	Prueba de respuesta *semi-larga en relación los contenidos del programa.	80	CE12 CE51
Valorándose durante la clase la participación y asistencia			

Otros comentarios sobre la Evaluación

La evaluación de los contenidos teóricos de las clases se realizará en la convocatoria de Junio mediante una prueba con preguntas semilargas y de tipo test. En la convocatoria de Julio el examen sólo incluirá respuestas semilargas.

Es condición necesaria para aprobar la asignatura conseguir un aprobado en el examen de contenidos teóricos.

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Stuart GW, Laraia MT, Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica, 8ª Ed. Elsevier, 2006

Vallejo Ruiloba J., Introducción a la psiquiatría y Psicopatología, Elsevier Masson 6ª Ed., 2006

Fornés Vives J., Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados, Editorial Médica Panamericana, 2012

Bobes J, Bousoño M, y col., Enfermería Psiquiátrica, Editorial Doyma, 2002

Bulechek GM., Clasificación de Intervenciones de Enfermería, Editorial Elsevier España 6ª Ed., 2013

Moorhead S., Clasificación de resultados de Enfermería, Editorial Elsevier España 5ª Ed., 2013

NANDA Internacional, Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2015-2017, Editorial Elsevier España, 2015

Videbeck SL., Enfermería Psiquiátrica, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed., 2011

Recomendaciones

Asignaturas que continúan el temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería geriátrica y cuidados paliativos/V52G140V01304

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Psicología: Psicología/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Asignatura	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	18	OB	3	2c
Lengua	Impartición			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	Esta materia está conformada por dous módulos: Módulo de Servicios Centrais Módulo de Quirófano. Modulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais.			

Competencias		
Código		Tipología
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles	
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• saber
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser

CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría	
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CE49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• saber facer • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	CG1 CG4 CG7 CG8 CG12 CG13 CG18 CE10 CE11 CE17 CE49 CE50 CT6

Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

CG2
CG3
CG6
CG9
CG14
CG15
CG16
CG17
CE4
CE8
CE15
CE17
CE29
CE31
CE33
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

Servicios Centrais.
Hospitales de Día Médicos e Oncolóxicos,
Consultas de Enfermaría, Farmacia, Banco de
Sangue, Braquiterapia, Unidade da función
pulmonar, Unidade de cuidados paliativos e
Diálisis.
Visita ó Paritorio.

Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades .
Técnicas e cuidados específicos.

Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de
Vigo

Estructura do bloque cirúrxico. Circulación.
Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Prácticas de laboratorio	24	0	24
Titoría en grupo	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	30	30
Prácticas clínicas	382	0	382
Práctica de laboratorio	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Quirófano: Realizaranse na aula de demostración. O profesor, previo repaso dos conceptos necesarios para a realización das diversas técnicas ou procedementos, realizará unha demostración que o alumnado repetirá ate a correcta realización das mesmas.
Titoría en grupo	Disponibilidade do profesorado para a resolución de dúbidas, preguntas e indicacións pertinentes.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Memoria descriptiva das prácticas realizadas.
Prácticas clínicas	O alumnado realizará Prácticas nun dos Servizos Centrais propostos e no Quirófano, repartíndose o periodo en dúas partes iguais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Presentación do alumnado nas disitntas Unidades La atención personalizada se realizará a través del correo electrónico o personalmente

Prácticas de laboratorio La atención personalizada se realizará a través del correo electrónico o personalmente

Tutoría en grupo La atención personalizada se realizará a través del correo electrónico o personalmente

Avaliación			
	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Prácticas clínicas	Servizos especiais:Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas ó rematar a rotación, co asesoramento das enfermeiras que as tutelaron mediante observación.	60	
Práctica de laboratorio	Evaluación a través de rúbrica dos distintos procedementos ou elaboración dunha memoria	40	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Francisco Borja de la Quintana Gordon, Compendio de anestesiología para enfermería, Elsevier,

García García Amparo, Enfermería de Quirófano, Ribaderroja,

NANDA, Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación, Elsevier España S.A, 2010

Sandra F. Smith; Duell; Martin, Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas, Pearson, 2009 7ª

Jamieson. Whyte. Mc Call, Procedimientos de Enfermería Clínica, Elsevier, 2008 5ª

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía da investigación				
Asignatura	Metodoloxía da investigación			
Código	V52G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OP	4	1c
Lengua	Castelán			
Impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro) Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Víctor			
Profesorado	del Campo Pérez, Víctor Salgado Barreira, Ángel			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición general	O obxectivo desta materia é comprender os fundamentos metodolóxicos da investigación clínica e o razoamento epidemiolóxico para poder deseñar e realizar estudos específicos sobre problemas da práctica clínica e comunitaria. Pretendese que o alumno coñeza os tipos de investigación clínica e as principais bases de datos de ciencias da saúde para poder realizar lectura crítica de artigos. O alumno deberá adquirir coñecementos dos diferentes deseños de estudos, das principais medidas epidemiolóxicas, os parámetros para determinar a su validez e os análises estatísticos máis pertinentes para cada deseño. Intentarase capacitar ao alumno para formular xuízos críticos e para iniciarse na investigación en ciencias da saúde, familiarizándose cos aspectos científicos, metodolóxicos, éticos e lexislativos máis importantes. Fundamentar teoricamente a aplicación da metodoloxía científica na planificación e a interpretación da investigación. Identificar as necesidades de investigación no campo dos coidados de saúde considerando a súa relevancia e pertinencia. Realizar búsqueda de información, identificando a bibliografía máis relevante. Formular hipóteses de investigación dende o problema de investigación. Deseñar estratexias metodolóxicas para abordar unha investigación segundo o propósito de estudo. Demostrar coñecementos de bioestatística e capacidade para aplicalos no análise, interpretación e tratamento das alteracións de saúde e as súas causas. Basear as intervencións de enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos	• saber • saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade	• saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser

CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber
CT5	Trabajo en equipo, multidisciplinar y multilingüe	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG14 CG16 CE8 CE25 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación cos problemas reais e definir obxetivos innovadores de investigación en forma de proxectos e /ou protocolos	CG3 CG16 CE17 CE24 CE25 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
Marco Conceptual da Investigación	1. Concepto de investigación. Tipos 2. A investigación en ciencias da saúde 2. Investigación en Enfermería 1.2.1. Procura bibliográfica. *PubMed. IME. Coiden. *LILACS 1.2.2.2. Procuras documentais. Google académico. *Bibliosaúde 1.2.3. Procuras de evidencia. *Cochrane. *Joanna *Briggs
Fundamentos da investigación cuantitativa e cualitativa	2.1. Tipos de artigos. Estrutura 2.2 Lectura crítica: fichas de avaliación 2.3. Principios éticos da investigación 2.3.1 Lexislación en España e Galicia 2.3.2. *CEIC de Galicia 2.4. Investigación *cualitativa en *enfermería 2.5. Métodos: entrevista, observación, e grupo focal

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	30	78	108
Seminario	8	8	16
Prácticas en aulas informáticas	12	12	24
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Prácticas en aulas informáticas	Traballo na aula de informática con software específico ou xeral

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Personalizada co profesor

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Seminario	Actividades realizadas sobre un tema específico	20	CB1 CB3 CB4 CG16 CE8 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11

Otros comentarios sobre la Evaluación

Na segunda convocatoria, a avaliación será mediante probas de tipo test, probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica**Bibliografía Complementaria**

Nancy Burns, Susan K. Grove, Investigación en enfermería, 3ª, Elsevier Saunders, 2011,

Hernandez Sampieri R, Fundamentos de Metodología de la investigación, 5ª, McGraw-Hill, 2010,

www.sergas.es, Itinerario de investigación e innovación sanitaria, página web

www.fisterra.com, Metodoloxía da investigación, página web

www.joannabriggs.edu.au, página web

www.evidenciaencuidados.es, página web

www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed, Medline, página web

www.redcaspe.org, CASPe, página web

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Estatística: Estadística/V52G140V01106

Ética e lexislación/V52G140V01202

Inglés para profesionais da saúde/V52G140V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para profesionais da saúde				
Asignatura	Inglés para profesionais da saúde			
Código	V52G140V01403			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OP	4	1c
Lengua Impartición	Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Rostron , Anthony			
Profesorado	Rostron , Anthony			
Correo-e	ajrostron@uvigo.es			
Web	http://www.english-online.es			
Descrición xeral	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de desenvolver habilidades necesarias para a realización de presentacións *científicas a un nivel avanzado	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT11

Saber comprender plenamente os requisitos de *MRC para a publicación *científica e familiarizarse cos materiais de referencia necesarios para a escritura *científica de forma clara e comprensiva. O nivel *mínimo de habilidades será de acordo co marco internacional *B2

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG16
CE8
CT1
CT2
CT3
CT7
CT9
CT11

Contidos

Tema

1. Expresión oral no *ambito sanitario.	1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación.
2. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas).	2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.
3. Saber redactar literatura *científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed.	Conocer las reglas del AMA

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	97	97
Presentación	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descripción
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.
Presentación	Clases prácticas onde se levarán a cabo exercicios para desenvolver a exposición na clase maxistral.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Presentación	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor.
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor

Avaliación

	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Presentación	Presentación de una tema científica de 20 minutos mínimo.	80	
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	

Otros comentarios sobre la Evaluación

<p>Convocatoria de Julio: Misma evaluación que en la convocatoria previa.</p>

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Anthony Rostron, Archivos PDF con los contenidos del curso., 1,

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario				
Asignatura	Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario			
Código	V52G140V01404			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	6	OP	4	1c
Lengua Impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lameiro Vilariño, Carmen			
Profesorado	Lameiro Vilariño, Carmen			
Correo-e	carmen.lameiro.vilarino@sergas.es			
Web	http://seix.uvigo.es/docnet			
Descrición xeral	Introducción na especialidade de enfermaría do traballo así coma no eido da prevención de riscos, centrándonos no sector sanitario. Ó longo da asignatura o alumno irá descubrindo como identificar e prever as principais situacións de risco na súa actividade coma enfermeiro, así coma coñecerá as actividades a desenvolver polos enfermeiros do traballo nun servizo de prevención de riscos laborais.			

Competencias				
Código				Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas			• saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade			• saber facer
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles			
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde			• saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.			• saber
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.			• saber • saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas			• saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares			• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese			
CT2	Capacidade de organización e planificación			
CT3	Capacidade de xestión de la información			
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones			
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue			
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais			
CT7	Razoamento crítico			
CT8	Aprendizaxe autónomo			
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade			
CT10	Motivación pola calidade			
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais			

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
(*)Ser capaz de identificar los principales riesgos laborales de las/os enfermeras/os en su actividad diaria en los Centros sanitarios.	CB1 CB2 CB4 CB5 CG10 CE17 CT2 CT5 CT10 CT11
(*)Aplicar y describir las medidas preventivas necesarias para alcanzar una protección eficaz de la salud del trabajador en situaciones de riesgo	CG9 CG10 CG13 CE9 CE10 CE31 CT2 CT5 CT9
(*)Saber analizar las funciones y competencias de la especialidad de Enfermería del Trabajo	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CE8 CE9 CE10 CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8

Contidos	
Tema	
Tema 1 Organización da prevención na Comunidade *Autónoma Galega	-Lei de Prevención de Riscos Laborais - Real Decreto dos Servizos de Prevención. - A Prevención de Riscos no Servizo Galego de Saúde - Obxectivos e Actuacións do Servizo de Prevención de Riscos Laborais do Sergas.
Tema 2 Funcións da Enfermaría do do Traballo nun Servizo de Prevención de Riscos Laborais.	- A especialidade de Enfermaría do Traballo. - Funcións dos/*as Enfermeiros/*as do Traballo - Principais actividades desenvoladas polos/*as Enfermeiros/*as do Traballo nun Servizo de Prevención. - A Consulta de Saúde laboral
Tema 3 Danos á saúde producidas polo traballo	- Concepto Accidente Laboral e Enfermidade Profesional. - Principais accidentes laborais en traballadores sanitarios. - Principais enfermidades profesionais en traballadores *santarios
Tema 4 Riscos biolóxicos de transmisión sanguínea en sanitarios	- Precaucións Estándar: Método de traballo seguro. - Actuacións fronte a exposicións accidentais. - Dispositivos de seguridade en material punzante. - Equipos de protección individual en virus de transmisión sanguínea grupo IV
Tema 5 Vixilancia da saúde	-Historia médico-laboral. - Principais exames de saúde. - Protocolos de vixilancia sanitaria específicos.
Tema 6 *Ergonomía: a carga física no traballo	- A carga física no traballo. - Prevención de lesións de costas. - *Biomecánica corporal na mobilización de cargas e enfermas.
Tema 7 Riscos psicosociais no traballo	- *Psicopatoloxía laboral. *estres - *burnout - *moobing Medidas de prevención

Tema 8: Riscos por axentes físicos no traballo	- Riscos derivados das radiacións ionizantes - Principais fontes de radiacións en medicina - Zonas de traballo en radioloxía - Clasificación de traballadores expostos - Principais medidas preventivas
Tema 9: Riscos por axentes Químicos no traballo	- Riscos derivados dos fármacos citostáticos - Precaucións na preparación, administración e eliminación de citostáticos - Riscos derivados dos gases anestésicos - Riscos derivados de antisépticos e desinfectantes - Riscos derivados do uso do formol en medicina - Principais medidas preventivas
Tema 10: A inmunización no medio laboral	- Principais vacinas para traballadores sanitarios - Sistemas de rexistro das vacinas - Programa de vacinación no medio laboral
Tema 11: Riscos biolóxicos de transmisión aérea	- Principais enfermidades de transmisión aérea - Dispositivos de Protección respiratoria
Tema 12: Equipos de protección individual por contacto: Luvas	- Tipos de luvas no mercado - Composición das luvas - Uso correcto das luvas no traballo - Dermatoses de orixen laboral
Tema 13: Violencia Laboral no medio sanitario	- Prevención das situacións de violencia no Servizo Galego de Saúde. - Violencia Externa □ Violencia Interna. - Habilidades de comunicación
Tema 14: Avaliación de riscos laborais	- Qué é unha avaliación de riscos - Detección dos riscos nos postos de traballo - Estimación de riscos detectados - Planificación de medidas preventivas

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Obradoiro	12	20	32
Estudo de casos	10	0	10
Lección maxistral	33	66	99
Actividades introdutorias	1	1	2
Presentación	0	5	5
Saídas de estudo	1	1	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	- Uso correcto de luvas e criterios de selección. - Dispositivos de protección respiratoria - Método de traballo seguro con punzantes - Emprego axeitado dos dispositivos Bioseguridade - EPI virus de transmisión sanguínea grupo IV - Obradoiro de Incendios e evacuación. - Violencia Laboral no medio sanitario
Estudo de casos	- Estudo de casos de accidentes de traballo e enfermidade profesional. - Estudo de casos e situacións conflitivas no medio laboral que poden levar a situacións de violencia nos traballadores sanitarios.
Lección maxistral	- As sesións maxistrais constan de exposición dos docentes sobre os temas a desenvolver. - As sesións maxistrais realizaranse na primeira hora, dedicando a segunda a realización de casos prácticos, resolución de dúbidas e realización dos Talleres.
Actividades introdutorias	-Búsqueda bibliográfica e consulta de direccións web oficiais no eido da Prevención de Riscos Laborais: - INSHT - OSHA/ EU -NIOSH - CDC Europa - Portales temáticos en PRL - AET
Presentación	O alumno realizará unha exposición dun Risco detectado no traballo coma enfermeiros e sinalará as principais medidas preventivas a aplicar. Tempo de exposición 10 minutos

Saídas de estudo	As visitas programadas este ano presentan a dificultade do traslado dos servizos nos que viñan facendo (radioloxía e Farmacia) ao novo Hospital, polo que a **sú programación **estara pendente, en función da **disponibilidade nos novos servizos.
------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Personalizada co profesor
Estudo de casos	personalizada co profesor na aula e a través da plataforma faitic
Lección maxistral	tutorización personalizada

Avaliación

	Descrición	Calificación	Competencias Evaluadas
Obradoiro	Realización de obradoiros prácticos nos que se adquiriran as competencias para o uso correcto dos Equipos de protección individual, así coma do manexo correcto do material punzocortante. Asemade o alumno completará as competencias adquiridas nas sesións maxistras. A asistencia é obrigatoria.	15	CE31 CT5 CT6
Estudo de casos	Realización de traballos baseados en casos prácticos que terá que resolver o alumno e entregar vía on line.	15	CB3 CE8 CT4 CT11
Lección maxistral	Exame final de resolución de casos para demostrar a adquisición de competencias adquiridas.	50	CB1 CB5 CG9 CG10 CE9 CE10 CE17 CT3 CT7 CT8 CT10
Presentación	Os alumnos farán unha presentación sobre unha situación de risco que elixan e as medidas preventivas a aplicar. A situación de risco pode ser real, e dicir, que o alumno evidenciase no seu percorrido polas prácticas.	20	CB2 CB4 CG13 CT1 CT2 CT9

Otros comentarios sobre la Evaluación

A segunda oportunidade será igual que a primeira

Para superar a asignatura o alumno deberá acadar un mínimo do 50% en cada unha das probas propostas para ponderar a parte superada. Gárdase ata xullo a parte superada. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Ley 31/95 de Prevención de Riesgos Laborales (BOE 10/11/95), MINISTERIO TRABAJO, - Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo de la OIT, - Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo, 2001, www.insht.es
- Gestal Otero JJ, RIESGOS LABORALES EN TRABAJADORES SANTIARIOS, Interamericana-McGraw-Hill, 1993., 1993,

Bibliografía Complementaria

- RD 39/1997 Reglamento de los Servicios de Prevención (BOE 31/01/1997),
- <http://www.insht.es>, www.insht.es
- <http://www.fisterra.com>, - <http://www.fisterra.com>

- <http://osha.eu.int>, - <http://osha.eu.int>
<http://enfermeriadeltrabajo.com/>, <http://enfermeriadeltrabajo.com/>

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Inglés para profesionais da saúde/V52G140V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas IV				
Asignatura	Prácticas clínicas IV			
Código	V52G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	18	OB	4	1c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Puialto Durán, M ^a José González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis López Martínez, José Ramón Puialto Durán, M ^a José			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es jacintoluis.gonzalez.oja@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición general	A práctica clínica é unha actividade en forma de rotatorio clínico independente e cunha avaliación final de competencias nos distintos Servizos Asistenciais da área e Centros de Atención Primaria que permita incorporar a través da atención individualizada á persoa, competencias de comunicación, razoamento clínico, xuízo crítico, xestión clínica, valores profesionais e actitudes necesarias para o exercicio da profesión. A materia componse de 3 módulos: 1-prácticas de Enfermería Comunitaria nos distintos centros de saúde da área. 2-prácticas de simulación de Enfermería Materno infantil. 3-prácticas de simulación de coidados de enfermmería en Servizos Especiais.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser

CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• saber facer
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade	• saber • saber facer
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade	• saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos	• saber • saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde	• saber facer
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá	• saber facer
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber facer
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG1
	CG2
	CG3
	CG4
	CG5
	CG6
	CG7
	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
	CG15
	CG16
	CG17
	CG18
	CE4
	CE8
	CE10
	CE11
	CE12
	CE17
	CE18
	CE19
	CE22
	CE24
	CE44
	CE49
	CE50
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11
Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG2
	CG3
	CG7
	CE8
	CE26
	CE49
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11

Tema	
MODULO *ENFERMERIA COMUNITARIA Atención ao individuo. Abordaxe de necesidades e problemas de saúde.	-Recomendacións preventivas cardiovasculares. -Recomendacións sobre estilos de vida. -Hipertensión arterial. -Diabetes. -EPOC -Anticoagulación oral. -Vacínacións no adulto. -Hábitos de vida saudable
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Abordaxe de grupos poboacionais e grupos con factores de risco.	-Atención ao neno e adolescentes. -Atención á muller. -Atención ao ancián. Atención ao paciente inmobilizado. -Atención á familia.
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Consulta de enfermaría. Traballo en equipo. Atención á comunidade.	-Axenda de enfermaría. -PAE. -Entrevista clínica. -Sistemas de rexistro.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación A.	-Técnicas de inmovilización e outras.....
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación B.	-Preparación e administración de medicamentos.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación C.	-Técnicas pediátricas en alimentación enteral. -Cumprimentar parámetros de somatometría infantil.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación D.	-Alimentación con leite artificial do lactante. -Realizar baño, hixiene e vestimenta do recien nado.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación E.	-Realizar recolección de distintas mostras biolóxicas. -Canalización e fixación de vía periférica en maniquí (Epicraneal).
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación A	Cumprimentación da gráfica das Unidades de Cuidados Intensivos
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación B	Manexo e coidado tubo endotraqueal e aspiración aberta e pechada.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación	Manexo bombas de perfusión. Colocación vía central desde vía periférica
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación D	Monitorización da presión arterial

Planificación docente

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Prácticas clínicas	195	0	195
Obradoiro	60	0	60
Prácticas de laboratorio	60	12	72
Actividades introductorias	27	0	27
Cartafol/dossier	0	60	60
Observación sistemática	36	0	36

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodología docente

	Descripción
Prácticas clínicas	Prácticas clínicas O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión na área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).
Actividades introductorias	Actividades introductorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Actividades introductorias	Personalizadas
Prácticas clínicas	Titorías co profesor e mediante email

Pruebas	Descripción
Cartafol/dossier	Titorias co profesor e mediante email
Observación sistemática	Avaliación personalizada

Avaliación			
	Descripción	Calificación	Competencias Evaluadas
Prácticas clínicas	Prácticas clínicas O estudante desenvolve as actividades nun Centro de Saúde da área: -Avaliación do titor 20% -Portafolio 80% (40% diario reflexivo e 40% plan de coidados en atención domiciliaria).	50	
Obradoiro	Asistencia	10	
Cartafol/dossier	Forma parte da avaliación das prácticas clínicas.	0	
Observación sistemática	Observacion sistemática.Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que facilite a obtencion de datos cuantificables, mediante rúbrica ad hoc.	40	

Otros comentarios sobre la Evaluación

Na observación sistemática: o módulo Materno-infantil terá un valor do 20% e o módulo de Servizos Especiais terá un valor do 20%.

A asistencia aos diferentes talleres que se organizan nesta materia ten un valor do 10%.

A cualificación final virá dada pola suma e media ponderada de todas as partes avaliadas, sendo condición imprescindible aprobar cada módulo por separado.Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA ou na páxina web da escola.

Imprescindible para realizar as prácticas en Servizos Especiais e Materno-Infantil (Prácticas clínicas o realizar e superar os talleres prácticos de simulación.

A avaliación de Xullo será de continuidade para alcanzar as competencias non alcanzadas en Xunio.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

MARY ANN TOWLE, ASISTENCIA DE ENFERMERIA MATERNO-NEONATAL, 2010, PEARSON

Sandra F. Smith. Donna J. Duell,Barbara C Martin, Técnicas de enfermería clínica II Volumen, 2009, Pearson

AMAMDO MARTIN ZURRO - GLORIA JODAR SOLA, ATENCION FAMILIAR Y SALUD COMUNITARIA, 2011, ELSEVIER

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Enfermería materno-infantil/V52G140V01302

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Otros comentarios

Lectura da Guía de Prácticas Clínicas

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas V				
Asignatura	Prácticas clínicas V			
Código	V52G140V01406			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	18	OB	4	2c
Lengua	Castelán			
Impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Puialto Durán, M ^a José González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria González Oya, Jacinto Luis Puialto Durán, M ^a José			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es jacintoluis.gonzalez.oja@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición general	La práctica clínica como compoñente esencial del proceso de ensino aprendizaxe de la enfermería, brinda la oportunidade de desenvolver un coñecemento en acción que achegue ao alumnado las competencias necesarias para el desenvolvemento dunha práctica excelente. Este programa está estruturado en tres rotatorios clínicos independentes en: *Servizos *Especiais, *Saúde Mental *e *servizos Materno-Infantil, cunha avaliación final de competencias en las distintas Unidades.			

Competencias		
Código		Tipología
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes ser de índole social, científica ou ética.	• Saber estar /
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer

CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles	• saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• saber facer
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado	• saber • saber facer
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría	• saber • saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e prever complicacións	• saber facer
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento	• saber
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse	• saber
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• saber • saber facer
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser

CT8	Aprendizaxe autonomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de proporcionar coidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CE4 CE8 CE10 CE11 CE12 CE13 CE15 CE17 CE18 CE29 CE31 CE33 CE35 CE36 CE37 CE49 CE50 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema
Prácticas clínicas : Modulo de Servizos Especiais: O alumnado realizará as prácticas divididos en dous grupos nas Unidades de Coidados Intensivos, Urxencias, dos hospitais do Eoxi -Vigo.

Prácticas Clínicas:-Módulo Materno-Infantil	O alumnado realizará as prácticas dividido en catro grupos nas Unidades do Hospital . pertencentes á área Materna-Infantil (neonatoloxía, lactantes, escolares, preescolares, UCIP e tocoloxía). Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA
Prácticas clínicas: Modulo de Saúde Mental	O alumnado realizará as prácticas dividido en catro grupos nos distintos dispositivos de Saúde Mental, pertencentes ao Eoxi de Vigo.

Planificación docente			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Prácticas clínicas	108	5	113
Prácticas clínicas	108	5	113
Prácticas clínicas	214	10	224
*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas clínicas	Nas Unidades de Servizos Especiais se dividira o curso en dous grupos. Algunhas destas Unidades realizásen se as prácticas en quenda de mañá e/ou tardes
Prácticas clínicas	Nas Unidades de Materno-Infantil dividirase o curso en 4 grupos
Prácticas clínicas	Nas Unidades de Saúde Mental dividirase o curso en 4 grupos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada nas unidades e pola titora así como mediante email
Prácticas clínicas	Atención personalizada nas unidades e pola titora así como mediante email
Prácticas clínicas	Atención personalizada nas unidades e pola titora así como mediante email

Avaliación		
	Descrición	CalificaciónCompetencias Evaluadas

Prácticas clínicas	Modulo Enfermaria en Servizos Especiais: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/os que participen na rotación, cumprimentasen un informe (achegado pola profesora. Ao terminar prácticas presentase un diario reflexivo.	50	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE13
			CE15
			CE18
			CE33
			CE50
Prácticas clínicas	Modulo Enfermaría Materno Infantil: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/os que participen na rotación, cumprimentasen un informe (achegado pola profesora)Ao terminar prácticas presentase un diario reflexivo.	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE13
			CE15
			CE17
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE49
			CE50

Prácticas clínicas	Modulo Enfermaría Saúde Mental: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/vos que participen na rotación, cumprimentasen un informe (achegado pola profesora).Ao terminar practícas presentase un diario reflexivo.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG9 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18 CE4 CE8 CE10 CE11 CE13 CE15 CE17 CE29 CE31 CE33
--------------------	--	----	---

Otros comentarios sobre la Evaluación

Modulo Coidados Especiais o 70% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 30% ao Diario Reflexivo.

Modulo Materno Infantil: o 60% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 40% ao Diario Reflexivo.

Modulo Enfermería Saúde Mental: o 70% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 30% ao Diario Reflexivo

A avaliación de Xullo será continuidade pra acadar as competencias non conseguidas en Xuño. Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA ou na páxina web da escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Priscilla Lemone, Enfermería Médicoquirúrgica, 4, Pearson

Sandra F Smith, Donna J.Duell, Barbara C Martin, Técnicas de enfermería Clínica V 2, 7, Pearson

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Enfermaría en saúde mental/V52G140V01305
Enfermaría materno-infantil/V52G140V01302
Prácticas clínicas II/V52G140V01303
Prácticas clínicas III/V52G140V01306
Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Trabalho de Fin de Grao				
Asignatura	Trabalho de Fin de Grao			
Código	V52G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuatrimestre
	12	OB	4	2c
Lengua Impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro) Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Puialto Durán, M ^a José			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor Puialto Durán, M ^a José Salgado Barreira, Ángel			
Correo-e	maria.jose.puialto.duran@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición general	O TFG é un traballo persoal que cada estudante realizará de forma autónoma baixo tutoría docente, permitirá mostrar de forma integrada a adquisición de contidos formativos e as competencias asociadas ao Título. Estará asociado a distintas materias. Inclúirá, como mínimo: busca e revisión bibliográfica, lectura e integración da información, elaboración de información relevante, redacción e presentación.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermía, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermía dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde	• saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermía	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber
CG6	Aplicar as intervencións da enfermía na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• Saber estar / ser

CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles	• Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber facer
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal	• saber facer
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.	• saber
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.	• saber
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber facer
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.	• saber
CE6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan	• saber
CE7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas	• saber
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde	• saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.	• Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber facer
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado	• saber
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia	• saber
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría	• saber facer
CE16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de coidados correspondentes	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas	• saber facer
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría	• saber
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade	• saber facer
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade	• saber facer
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde	• saber
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade	• saber facer
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade	• saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos	• saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade	• saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde	• saber facer
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte	• saber facer

CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde	• saber
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación	• saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares	• saber facer
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo	• Saber estar / ser
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa	• saber facer
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións	• saber facer
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento	• saber
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse	• saber
CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores	• saber facer
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento	• saber facer
CE40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios	• Saber estar / ser
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde	• Saber estar / ser
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer	• saber
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá	• saber facer
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español	• saber
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados	• saber
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos	• saber • Saber estar / ser
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría	• saber
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia	• saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores	• saber facer
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría	• saber
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión de la información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones	• Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue	
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de deseñar e executar un plan de investigación

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CG18
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CE41
CE42
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE51
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos			
Tema			
A materia TFG organizarase en base a tres actividades que o alumnado deberá realizar adecuadamente: 1.- Realización a nivel persoal dun traballo orixinal relacionado con algún dos múltiples ámbitos do mundo laboral propios de enfermaría. 2.- Entrega en prazo dunha memoria escrita do traballo realizado. 3.- Presentación e defensa do traballo diante dun tribunal de avaliación que o avaliará e cualificará.		As normas de presentación e defensa estarán fixadas polo grupo coordinador do TFG de acordo coa Normativa do TFG	
Realización de búsquedas bibliográficas		Búsqueda de información científica relevante nas principais fonte de información científica sanitaria	
Lecturas		Lectura crítica de artigos e outra documentación científica sanitaria	
Valoración, deseño e execución dun plan de investigación		Deseñar e levar ao cabo un plan de investigación: introducción, hipótese e obxectivos, metodoloxía, plan de traballo, resultados, discusión, conclusións e bibliografía	
Planificación docente			
	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	2	2	4
Seminario	24	0	24
Traballo tutelado	6	4	10
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	260	260
Outras	1	0	1
Traballo	1	0	1
*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado			
Metodoloxía docente			
	Descrición		
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.		
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.		
Traballo tutelado	*Actividades tuteladas polo profesor		
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrontan aos alumnos a problemas abertos.		
Atención personalizada			
Pruebas	Descrición		
Traballo	Realización dun proxecto de investigación		
Avaliación			
	Descrición		CalificaciónCompetencias Evaluadas
Outras	Valoración polo titor mediante rubrica		15

TraballoElaboración dun documento por parte do alumno no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos e bibliografía.

85

CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CG18
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CE41
CE42
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE51
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Otros comentarios sobre la Evaluación

O Grupo Coordinador do TFG establecerá, dentro do período lectivo, as datas de presentación dos traballos e o seu defensa oral.

Para a presentación do TFG será necesario que vaia acompañado por un informe de avaliación do titor/a, con valoración positiva do mesmo/a.

A avaliación levará a cabo por un tribunal nomeado ao efecto polo Grupo Coordinador do TFG entre o profesorado da Escola, o tribunal será o encargado de cualificar os traballos.

Poderá nomearse máis dun tribunal en base aos seguintes criterios: número de matriculados e temas que aborden os traballos.

O tribunal *deliberará sobre a cualificación global tendo en conta o informe do titor/a, que equivalerá ao 15% do total da nota. O 85% restante obterase ao avaliar a presentación oral do traballo e a presentación escrita do mesmo.

Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA.

st1.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica**Bibliografía Complementaria**

Nancy Burns, Investigación en Enfermería, Elsevier, 2012

Salamanca Castro. Ana Belen, El aeiou de la investigación en enfermería, 2ª edición, Fuden, 2018

Artículos en la plataforma TEMA,

Recomendacións

Asignaturas que se recomienda haber cursado previamente

Estatística: Estadística/V52G140V01106

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Ética e lexislación/V52G140V01202

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401
